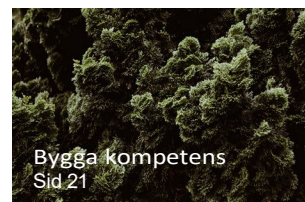
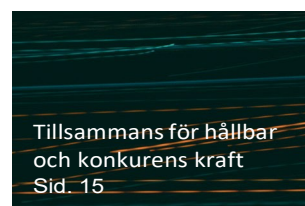
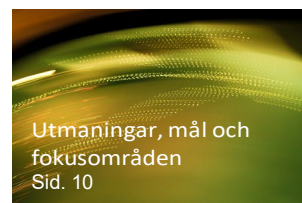
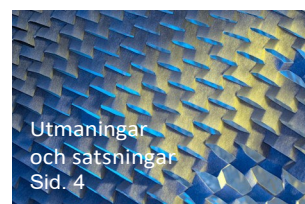


Budget 2023

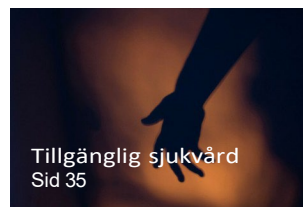
Västra Götalandsregionen
samt plan för ekonomi 2024-2025

Innehåll

Förord	4
Utmaningar och satsningar i budget 2023	6
Tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård	8
Utmaningar, mål och fokusområden	10
Budgetanvisningar	12
Övergripande förutsättningar	12
Matris för mål och fokusområden	12
Nämnder och styrelserns arbete med budgeten	12
Uppföljning av mål och fokusområden	12
Förändringar med anledning av ny politisk organisation	13
Budgeten som överordnat styrdokument	13
Visionen om det Goda Livet	13
Regional utvecklingsstrategi 2021-2030	13
Regionla trafikförsörjningsprogrammet	13
Kulturstrategi Västra Götaland	14
Strategi för hälso- och sjukvårdens utveckling	14
Övriga styrdokument	14
Tillsammans för en hållbar och konkurrenskraftig region	15
Robust och sammanhållet	15
Jämlikt och öppet	15
Fossiloveroende och cirkulärt	15
Ta tillvara det regionala utvecklingsarbetets arbetsmetod	16
Stärka innovationskraften - för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant	17
Digitalisering, elektrifiering och cirkularitet för tillväxt och hållbarhet	17
Ett kraftfullt miljöarbete för en fossiloberoende region	18
Miljösatser som stärker innovationskraften och bygger kompetenser	18
Forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård	18
Hållbara livsmedel och material	19
Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande	21
Gröna näringars behov av kompetens	22
Folkhögskolorna - aktörer med förmåga att möta utmaningar	22
Hållbar och livskraftig besöksnäring	23
Biologisk mångfald och friluftsliv	23
Knyta samman Västra Götaland	24
Återstart för kollektivtrafiken	24
Åtgärda infrastrukturbehoven i Västsverige	25
Forsätt det kontinuerliga arbetet med infrastrukturprioriteringar	26
Boråsbanan, Västra Stambanan och Oslo-förbindelse	26
Utveckla stråktänkandet och folkus på hela resan	26
Delmål 2028 ska fullföljas med sikte på Målbild 2035	27
Slussar och Sjöfart	27
Elektrifiering och laddinfrastruktur	27
Knyt samman regioncentra och fortsätt bygga cykelvägar	27
Satsa på Godstågsstrategi och de fossilfria transporterna	27
Samverkan kring byggnation, kollektivtrafik och infrastrukturplanering	28
Kultur för ökad inkludering, bildning och tillit	29
Ett levande kulturliv i hela Västra Götaland	29
Kultur knyter samman Västra Götaland	29
Främja innovationer inom kultursektorn	30
Kunskap för livslångt lärande	30
Ökat fokus på delaktighet och demokratins förutsättningar	30
Social hållbarhet och mänskliga rättigheter förutsätter lika värde	31
Socialt företagande för en inkluderande arbetsmarknad	31
Regiongemensamma verksamheter	32
Ett internt miljöarbete i framkant	32
Högt ställda ambitioner på inköp	32
Fastighetsverksamhet	33
Moderna lokaler	33
Laddinfrastruktur för fordon	34
Effektiv serviceverksamhet	34
Snabbare genomförande av materialförsörjning i vården (MiV 2.0)	34
Utökad lagerkapacitet	34
Samverkan och samarbete	34



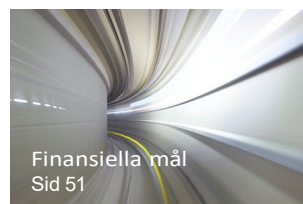
Tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård	35
Omställningen av hälso- och sjukvården.....	36
Utveckla den nära vården.....	36
Prioritering för jämlik vård med hög kvalitet och tillgänglighet	36
Fortsatt utveckling av digitala vårdformer och tjänster.....	37
Fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling	37
En hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvård.....	37
Effektivitet - Använda våra resurser på bästa sätt.....	39
Tillgänglighet - Tillgänglighet måste öka.....	41
En sammanhållen hälso- sjukvård.....	41
På väg mot en personcentrerad hälso- och sjukvård.....	42
En förbättrad psykisk hälsa	42
Första linjens sjukvård och ökad tillgänglighet	43
En psykiatrisk vård som bygger på kunskap	43
Digitalisering	44
Jämlik hälso- och sjukvård.....	45
Mångfald som skapar valfrihet.....	45
Stärk arbete med patientsäkerheten	46
Sjukresor för en jämlik och tillgänglig vård	47
En tryggad kompetensförsörjning	47
Goda möjligheter till kompetens-, karriär- och löneutveckling	47
Riktade lönesatsningar för att främja bemanning och kontinuitet	48
Stimulerande och attraktiva anställningar.....	48
Kontinuitet och senior kompetens	49
Ett hållbart arbetsliv	49
Tillitstyrning genom ett stärkt och närvarande ledarskap	49
Kraftsamling runt utbildningsuppdraget och framtidens medarbetare	50
Finansiella mål.....	51
Ekonomiska förutsättningar	51
Utmaningar.....	51
Prognoser för 2023 och framåt	52
Skattesats 11:48.....	52
Statsbidrag	52
Löne- och prisförändringar	52
Effektiviseringskrav	53
Resultat.....	53
Moderförvaltningen	54
Kommentarer till regionbidragen	55
Sammanställning av regionbidrag	57
Resultaträkning.....	57
Förslag till beslut.....	59
Kontakt.....	61



Tillgänglig sjukvård
Sid 35



Tryggad
kompetensförsörjning
Sid 47



Finansiella mål
Sid 51



Kommentarer till
regionsbidragen
Sid 61



GrönBlå Samverkans gruppledare (fr.v.) Conny Brännberg (KD), Ulrika Frick (MP), Lars Holmin (M), Kristina Jonäng (C) och Pär Lundqvist (L). Foto:Jonathan Färström

En ansvarsfull budget i en orolig tid

I en tid präglad av stor osäkerhet och svårförutsebarhet lägger GrönBlå Samverkan fram sin nionde gemensamma budget för Västra Götalandsregionen. Effekterna av covid-19-pandemin påverkar fortsatt både Västra Götalandsregionens verksamheter och i olika avseenden ekonomin. I Sverige är inflationen nu mycket hög och kriget i Ukraina bidrar med ytterligare osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen.

I detta ekonomiskt osäkra läge kan vi konstatera att reformutrymmet därmed är begränsat. Arbetet med att korta de köer som under pandemin ökade för besök och behandling ska fortsätta. I budgeten riktas 200 miljoner kronor för insatser som minskar det kvarvarande, uppdämda vårdbehovet. Köerna ska bort. Invånarna ska få de behandlingar som de behöver utan den väntan som ofta är förknippad med lidande.

Att kunna upprätthålla vårdplatser i tillräcklig mängd är kritiskt för hälso- och sjukvårdens funktion. Den särskilda lönesatsning på 24/7-personalen, som regionfullmäktige har beslutat inleda redan under år 2022, fortsätter. GrönBlå Samverkan avsätter därför 200 miljoner kronor för att förbättra förutsättningarna för att rekrytera och behålla de medarbetare som är en förutsättning för att över tid kunna upprätthålla de vårdplatser som krävs. Likaså fortsätter tidigare införda satsningar på ob-tilläggen.

Den omfattande, treåriga satsningen på konkurrenskraftiga löner, som GrönBlå Samverkan inledde 2022 fortsätter som planerat. Ramen ökade med 235 miljoner kronor år 2022, ökar lika mycket 2023 och föreslås göra det ännu en gång 2024.

Arbetet fortsätter också med att utveckla den personella kapaciteten i intensivvården för att denna vid behov ska kunna förstärkas och upprätthållas med uthållighet. Åtgärden, som grundas på erfarenheterna från pandemin, utökas med 20 miljoner kronor till totalt 50 miljoner kronor för år 2023.

Satsningar för att förbättra kompetensförsörjning och genomföra en klimatomställning i näringslivet fortsätter under de kommande åren. Västra Götalandsregionen ska bidra till att arbetsmarknaden fungerar bättre genom satsning på fullföljda studier och ökad inkludering. Innovationskraften ska öka genom satsningar på cirkulära affärsmodeller. Elektrifiering och digitalisering ska stå i fokus i utvecklingsuppdraget. Bredbandsutbyggnad samt genomförande av den regionala infrastrukturplanen ska ha hög prioritet. Arbeta med att fortsätta attrahera resenärer till användarvänlig och smidig kollektivtrafik fortsätter.

I likhet med kollektivtrafiken står även kultursektorn inför en återstart i takt med att restriktionerna släpptes under 2022. Satsningar som möjliggör ett kvalitativt kulturutbud i hela Västra Götaland och stärker länets position som kulturregion fortsätter att vara prioriterade.

GrönBlå Samverkan fortsätter att eftersträva en minskad administration inom Västra Götalandsregionen. Den nya politiska organisationen, som regionfullmäktige har beslutat införa från 2023, möjliggör en angelägen bantning av Västra Götalandsregionens byråkratiska överbyggnad. Koncernkontoret beräknas i ett första steg kunna effektiviseras med tio procent, vilket motsvarar cirka 60 miljoner kronor.

Vi kan konstatera att pensionspåverkande pengar för år 2023 uppgår till hela 1800 miljoner kronor. Bakom detta ligger bland annat ett nytt pensionsavtal samt en jämförelsevis mycket hög inflationsnivå. GrönBlå Samverkan har här valt att förvaltningarna inte ska behöva hantera hela denna summa utan lagt 1000 miljoner kronor centralt. Det innebär också att årets uppräknings av budgetramarna ligger kvar på 2 procent vilket har varit ett riktmärke under de år GrönBlå Samverkan styrt Västra Götalandsregionen. Detta påverkar också årets resultat som med nära 600 miljoner kronor motsvarar cirka en procent av Västra Götalandsregionens intäkter.

Västra Götalandsregionens ekonomiska ställning är i grunden stark. Det är emellertid nödvändigt att fortsätta arbetet med hushållning, effektivisering, ökad produktivitet samt minskad nettokostnadsökning för att invånarna även framledes ska kunna tillförsäkras både god vård och en rimlig regionskatt. Det ställer i sin tur krav på en ansvarsfull politisk styrning. GrönBlå Samverkan har tagit det ansvaret. Budget för 2023 visar att GrönBlå Samverkan fortsätter på den väg som krävs för en långsiktigt stabil och hållbar utveckling för Västra Götalandsregionen och dess verksamheter.

Lars Holmin (M)
Kristina Jonäng (C)
Conny Brännberg (KD)
Pär Lundqvist (L)
Ulrika Frick (MP)



Utmaningar och satsningar i budget 2023

Tillsammans för en hållbar och konkurrenskraftig region

Västra Götalandsregionen arbetssätt ska vara snabbfotat och lösningsorienterat. VGR håller ihop samarbeten, ligger i framkant i den egna verksamheten och samarbetar med andra för att lösa gemensamma utmaningar. Västra Götalandsregionen leder och håller ihop samarbeten tillsammans med många aktörer i länet för att främja en utveckling som leder till fler jobb, mer skatteintäkter och en förbättrad välfärd. Behovet av flernivåsamverkan har blivit ännu tydligare under senare år och tillsammans med näringsliv, akademi, kommuner, statliga och europeiska aktörer har Västra Götalandsregionen kunnat hålla samman viktiga samarbeten för att möta utmaningar som kräver omställning.

Västra Götaland ska vara ett föredöme, ett län som ska vara hållbart och konkurrenskraftigt. De övergripande mål som anges i den regionala utvecklingsstrategin är: robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt. Detta fortsätter att vara inriktningen för det regionala utvecklingsansvaret under de närmaste åren.

Över hela världen, i Europa och i Sverige sker nu en omställning av industrin i syfte att minska koldioxidutsläppen och hejda klimatförändringarna. Västra Götaland har ett särskilt stort ansvar för denna omställning, eftersom en stor andel av den tunga oljebaserade industrin finns här.

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut behoven fram till 2030 för att stärka innovationskraften, bygga kompetens, knyta samman Västra Götaland och öka inkluderingen. Västra Götaland har stora möjligheter att bli världsledande inom hållbar industri, både när det gäller att ställa om processindustrin till användning av nya material från bland annat skogen, samt mer av återvinning, återanvändning och uppgradering av mode/kläder. Detta är nödvändigt för att bland annat möta klimatutmaningen och minska koldioxidutsläppen.

Företag i Västsverige har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens, samtidigt som det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Känslan av utanförskap och brist på framtidstro är en utmaning i samhället. Det behövs en fungerade arbetsmarknad som bygger kompetens med bättre matchning, kontinuerlig vidareutbildning för att klara omställning, bryta utanförskap och öka inkluderingen. Fullföljda studier är en förutsättning för delaktighet och för att minska klyftorna mellan människor.

En stor del av näringslivet kommer de närmaste åren att elektrifieras, digitaliseras och robotiseras samt ställa om för ett mer klimatsmart samhälle med ökad cirkularitet i alla affärsmodeller. Vissa yrken kommer att förändras eller helt försvinna. Västra Götalandsregionen kommer att stärka sina insatser för att underlätta för livslångt lärande och bildning.

Under 2023 fortsätter arbetet med inriktningen att stärka arbetet kring; fullföljda studier, digitalisering, elektrifiering och cirkulära affärsmodeller. Fyra av budgetens fokusområden har därför denna inriktning.

Under det senaste decenniet har antalet resor med kollektivtrafiken ökat med 50 procent. En utbyggnad av trafiken har genomförts i enlighet med antagna mål om att öka det hållbara resandet. Satsningar har skett på moderna och miljövänliga fordon, förbättrad infrastruktur, nya spår, stationer och inte minst ett nytt zon-system. I och med pandemins intåg och stora restriktioner inom kollektivtrafiken har effekterna på resandet varit påtagliga. Människors resande och pendling ändrades drastiskt men redan nu kan vi se en återhämtning och resenärer kommer tillbaka. Under 2023 kommer mycket av arbetet att inriktas på att återstarta kollektivtrafiken. Under 2023 kommer fokusområdet att vara återstart för kollektivtrafiken. Fungerande kollektivtrafik och infrastruktur är centralt för att knyta samman Västra Götaland.

Kulturen och det fria ordet har stor betydelse för att ett samhälle ska kunna växa och bevara demokratin. Ett starkt kulturliv och rika möjligheter till bildning bidrar till att stärka delaktigheten och tilliten i samhället. I ljuset av den stora omställningen kulturlivet genomgått under pandemin krävs stora insatser för att fortsätta att åter stärka kulturens infrastruktur. En stor utmaning är att alla invånare ska kunna vara delaktiga i samhället, bidra till demokratins utveckling, ett starkt kulturliv och samhällsgemenskap.

Insatser som främjar digital delaktighet inom kulturlivet ska understödjas. Fokusområde för 2023 är mot bakgrund av detta ”att stärka den kulturella infrastrukturen” något som krävs för att kulturens roll för inkludering, bildning och tillit ska stärkas.

Västra Götalandsregionen har ett ansvar och en stor möjlighet att vara en föregångare i miljö- och klimatarbetet samt ett stort ansvar och goda förutsättningar för att vara en föregångare i omställningen. Genom att koppla samman uppdrag inom hälso- och sjukvården med regional utveckling, kultur och kollektivtrafik samt dra nytta av Västra Götalandsregionens storlek och samlade kompetens kan regionen i samverkan med andra aktörer i samhället utveckla lösningar och påvisa att en omställning till ett hållbart välfärdssamhälle är möjlig. Fokusområde för 2023 är att minska Västra Götalands miljö- och klimatpåverkan enligt Miljömål 2030 samtidigt kvarstår fokusområdet om att öka takten i samarbetet inom Klimat 2030 Västra Götaland ställer om.

Västra Götaland ska stärka sin position som en av de främsta regionerna inom life science. Fler och starkare samarbeten med andra aktörer i gemensamma frågor måste prioriteras. Sverige har en life science-strategi som förpliktigar. Västra Götalandsregionen har möjlighet att ligga i framkant inom bland annat nya terapier. Regionens egen hälso- och sjukvårdsorganisation måste samverka med externa aktörer inom life science-klustret.

Tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård

De stora påfrestningar som sjukvården utsattes för under pandemin har inneburit att hälso- och sjukvård har fått stå tillbaka eller skjutas på framtiden. Det har i många fall inneburit längre köer och väntetider till första besök och behandling inom specialistvården. År 2023 kommer att präglas av ett arbete för att återställa hälso- och sjukvården till ett mer normalt läge.

Redan alltför långa köer till den specialiserade vården har på grund av den pågående pandemin förlängts. Fokus har legat på att stärka tillgängligheten och korta väntetiderna inom hälso- och sjukvården. Vi ser nu en positiv utveckling men arbetet är långt ifrån klart och behöver intensifieras under 2023. Därför avsätts 200 mnkr för att regiongemensamt öka kapaciteten för att arbeta bort uppdämt vårdbehov.

Svaret på utmaningar i form av dålig tillgänglighet och långa köer har historiskt varit att tillföra betydande ekonomiska resurser. Samtidigt är det mest överhängande bekymret att rekrytera och behålla medarbetare. Det krävs omfattande insatser för att effektivisera och öka produktiviteten för att klara ekonomin i stort och förbättra tillgängligheten. Detta behöver ske samtidigt som arbetsmiljön och utvecklingsmöjligheterna för regionens medarbetare förbättras.

Kompetensförsörjningen är fortsatt en högt prioriterad strategisk fråga med målsättningen att Västra Götalandsregionen ska vara en arbetsgivare som lätt kan behålla, utveckla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Bemanningläget är på vissa håll bekymmersamt, bland annat avseende barnmorskor, sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och inom psykiatri. Den beslutade satsningen på konkurrenskraftiga och jämställda löner förstärktes under 2022 med en särskild lönesatsning inom dygnet-runt-vården och i budget 2023 innebär det att ytterligare 200 mnkr tillförs för särskilt riktad satsning mot personal inom 24/7-verksamhet.

Den treåriga, särskilda lönesatsning för att nå jämställda och konkurrenskraftiga löner, om 700 mnkr, som startade 2022 fortsätter under 2023 och 2024. Lönesättningen ska fokusera på att stärka kopplingen mellan karriärutveckling, kontinuitet och yrkesskicklighet samt löneutveckling. Satsningen har ett särskilt fokus på de grupper som uppbär den kliniska verksamheten inom hälso- och sjukvården. För detta ändamål tillfördes personalutskottet 235 mnkr år 2022 och tillförs 235 mnkr ytterligare år 2023 samt även år 2024.

För att öka tillgängligheten och minska köerna ska mer vårdproduktion av fristående aktörer upphandlas. Västra Götalandsregionens sjukhus ska dock fortsatt spela en central roll för att arbeta bort de köer som finns till besök och behandling. Upphandling av vård från fristående aktörer kan avlasta regionens sjukhus och därmed möjliggöra för nödvändig återhämtning för vårdens medarbetare som pressats hårt det senaste året.

Patienten ska ha möjlighet att vända sig till den vårdinrättning som har kortast köer. Remissinstans ska snabbt ange om vårdbehovet kan tillmötesgå på enheten eller ej. Den inrättade centrala enheten vårdgarantiservice ska kunna hjälpa patienter att hitta var den för närvarande kortaste kön finns. Patienter ska inte fastna i de enskilda sjukhusens köer när behandling kan ske på annan ort inom kortare tid. Under pandemin har viktiga steg tagits i detta arbete och det är därför viktigt att de nu uppbyggda flexibla och transparenta systemen för flytt av vård och ersättning upprätthålls.

Under planperioden uppskattas att regionens totala läkemedelskostnader ökar med sex procent årligen. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen tillfördes 2022 därför 190 mnkr för ökade kostnader för läkemedel som ligger kvar även 2023. Men för att långsiktigt klara dessa kostnadsökningar måste det effektiviseringsarbete som dagligen pågår inom sjukvården fortsätta. Kostnadsutvecklingen av dyra precisionsläkemedel måste följas noggrant.

Den medicinska kvaliteten ska öka och att den organisatoriska effektiviteten ska förbättras inom hälso- och sjukvården. För att nå målet krävs en omställning av vården för att bättre möta patienternas behov och skapa mesta möjliga värde av de tillgängliga resurserna. Under 2022 tas en ny strategi för omställningen fram. Den innebär en ökad ambitionshöjning i genomförandet av omställningen. Den nya strategin ska ha större fokus på primärvården och på uppbyggnaden av närsjukhus samt på förstärkning av mobil vård. Ökat fokus ska ligga på det preventiva och hälsofrämjande arbetet. Patienten ska vara i centrum. Målsättningen är en sömlös och sammanhållen vård utan stuprör, där patienten inte upplever några gränser mellan olika vårdgivare.

Vård som patienten behöver ofta ska finnas nära. I den nära vården ingår primärvården, tandvården samt öppen specialiserad vård och som erbjuds utanför de stora akutsjukhusen, mindre sjukhus, på distans, i patientens hem eller i andra öppna vårdformer. För att säkra genomförande av detta arbete är en utvecklad samverkan med kommunerna nödvändig. Därför tillfördes 150 mnkr i budget 2022, för en förstärkning av det medicinska stödet inom den kommunala äldrevården, genom bland annat ökade medicinska insatser på äldreboenden samt mobila hemsjukvårdsläkare. Denna satsning är nu inarbetad i Krav och kvalitetsboken för Vårdval Vårdcentral och ligger kvar i budget 2023.

Åtgärder måste vidtas för att underlätta kompetensutveckling, men också för att tillse en tillräcklig kapacitet avseende till exempel handledarskap för BT (bastjänstgöring) och ett ökat antal STA (specialisttjänstgöring allmänmedicin). I tilläggsbudget 2022 tillfördes 36,15 mnkr för BT-tjänstgöring samt 12,5 mnkr som båda är ramhöjande för 2023. Dessutom avsätts 10 mnkr för förstärkt AT-tjänst.

Moderna anställningar som fungerar och uppfattas som attraktiva för medarbetare i olika faser av livet, ska utvecklas. Exempelvis kombinations- och/eller rotationstjänster där medarbetaren kan arbeta inom öppen- och slutenvård, rotera och byta mellan olika arbetsplatser internt och externt, kan ge goda synergier. Även insatser för att locka äldre, erfarna medarbetare att arbeta kvar inom sjukvården ska uppmuntras. Verksamheterna ska ha friheten att på olika sätt till exempel uppmuntra seniora medarbetare att arbeta kvar, axla handledarroller eller göra tillfälliga insatser för att råda bot på bristkompetenser. Även arbetet med förändrade arbetssätt, uppgiftsväxling och avlastning ska fortsätta, med ökat samarbete över organisatoriska gränser där medarbetarna ses som en resurs mellan avdelningar och verksamheter.

Den nära hälso- och sjukvården måste bli bättre på att möta utvecklingen med en ökande psykisk ohälsa och de ökande behov som finns i en åldrande befolkning. För att klara detta måste vården utvecklas, där primärvården ska bli den naturliga ingången. I budget 2022 tillfördes vårdval vårdcentral 77 mnkr för att kompensera för befolkningsökning och vårdval rehab 60 mnkr för att kompensera för ökad produktion. Detta är nu inarbetad i Krav och kvalitetsboken för vårdvalen och ligger kvar 2023.

Fokuset på att möta vårdbehovet kring barn- och ungas psykiska hälsa ligger fast. Det är viktigt att säkerställa primärvårdens möjligheter att omhänderta patienter med lättare psykisk ohälsa, och därmed minska trycket på barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri. Det regiongemensamma uppdraget ”En väg in” ska bidra till enklare och snabbare vård. Satsningen ”ungas psykiska hälsa” (UPH) har nu införlivats i krav- och kvalitetsboken. Det förbättringsarbete som är påbörjat avseende primärvårdens omhändertagande av psykisk ohälsa ska fortsätta, där digitala verktyg kommer att spela en allt viktigare roll.

Pandemin har påskyndat utvecklingen av digitala arbetsformer samt användandet av digitala vårdformer och tjänster, vilket ska tas till vara för fortsatt utveckling. Digitaliseringens möjligheter ska användas för att ge invånarna en trygg och säker vård som ökar delaktigheten och tillgängligheten samt ger medarbetarna en attraktivare arbetsplats.

Den treåriga satsningen på att ge erfarna sjuksköterskor och undersköterskor från andra verksamheter särskild utbildning med inriktning på viss IVA-kunskap, som inleddes 2022, fortsätter även 2023 och 2024. Satsningen kopplas till karriärutvecklingsmodellen för respektive yrkesgrupp, med utveckling av kompetens och ansvar. För detta ändamål tillfördes personalutskottet 30 mnkr år 2022 och tillförs ytterligare 20 mnkr år 2023, vilket innebär att ramen för detta projekt är 50 mnkr per år 2023 och 2024.

Utmaningar, mål och fokusområden



Utmaningar
Att underlätta för näringslivet att möta ny kunskap, klara konkurrenskraften samt ta sig an klimatutmaningen med stärkt innovationskraft.
Att möta utvecklingen inom digitalisering, automatisering, artificiell intelligens med ny kunskap och nya kompetenser.
Att bidra till en robust, positiv och hållbar utveckling för jobb, studier och kultur samt tillgång till trygg samhällsservice i hela länet.
Att alla invånare ska kunna vara delaktiga i samhället, bidra till demokratins utveckling, ett starkt kulturliv och samhällsgemenskap. Barn och unga ska lämna skolan med fullständiga betyg.
Att motverka de klimatpåverkande utsläppen och den hotade biologiska mångfalden genom att ta tillvara det snabbfotade, miljöinriktade och klimatsmarta arbetssätt som VGR utvecklat genom åren.
Fortsatt arbete för att nå en ökad vårdproduktion i förhållande till satsade medel.
Stärka tillgängligheten och korta väntetiderna inom hälso- och sjukvården.
Skapa en nära hälso- och sjukvård som bättre än idag kan möta en utveckling med en ökande psykisk ohälsa och de ökande behov som finns i en åldrande befolkning.
Behålla och locka medarbetare med rätt kompetens som tjänstgör på rätt plats, vid rätt tidpunkt.

Prioriterade mål för 2023–2025	Fokusområden 2023
Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.	Kraftsamla för elektrifiering.
	Kraftsamla för cirkulära affärsmodeller.
Bygga kompetens – för kompetensförsörjning och livslångt lärande.	Kraftsamla för digitalisering genom omställning av arbetskraften.
Knyta samman Västra Götaland – med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet.	Återstart för kollektivtrafiken.
Kultur för ökad inkludering, bildning och tillit.	Stärka kulturens infrastruktur.
	Kraftsamla för fullföljda studier.
Vara föregångare – VGR:s eget arbete ska ligga i framkant.	Minska VGR:s miljö- och klimatpåverkan enligt Miljömål 2030.
	Öka takten i "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om".
Den medicinska kvaliteten ska öka och den organisatoriska effektiviteten förbättras.	Detaljstyrning av hälso- och sjukvården ska ersättas av tillsitsstyrning. Mer ansvar, makt och befogenheter ska decentraliseras till första linjens chefer.
	Öka antalet tillgängliga vårdplatser för att minska problemet med överbeläggningar.
	Delar av den planerade vården på akutsjukhusen ska flyttas ut till närsjukhus eller andra specialistmottagningar.
Invånarnas tillgång till den vård de behöver ska öka.	Stärka tillgängligheten och korta väntetiderna för både förstasbesök och behandling.
	Öka tillgängligheten och korta väntetiderna för barn- och ungdomar med psykisk ohälsa.
	Invånarnas tillgång till digitala vårdformer ska öka, liksom verksamhetens användning av digitala lösningar.
Primärvården ska bli den naturliga ingången för personer i behov av vård.	Vårdcentraler som erbjuder sina patienter en fast läkarkontakt ska premieras.
	Minskat behov av slutenvård på sjukhusen genom tillskapande av fler mobila och nära vårdformer.
	Fortsatt utveckling av första linjens sjukvård för psykisk ohälsa.
Skapa attraktiva arbetsplatser och förbättra möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling.	Låta lönesättningen präglas av större flexibilitet, där hänsyn tas till marknadssituation och kompetensbehov samtidigt som budget ska hållas.
	Ett stärkt chefskap och implementering av tillsitsstyrning.
Säkra behovet av återhämtning och avlastning samtidigt som köer betas av.	Klara behovet av utbildningsplatser i organisationen.
	Ökat fokus på insatser kopplade till arbetsmiljö och personalvård, avlastning och uppgiftsväxling.

Budgetanvisningar

Övergripande förutsättningar

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget. Den ska även innehålla en plan för ekonomin för en treårsperiod. I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Denna budget redovisar i en särskild sammanställning utmaningar, prioriterade mål och fokusområden. Under ekonomiavsnittet redovisas de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Matris för mål och fokusområden

I budgeten ingår en matris för tydligare styrning. Matrisen bygger på två övergripande mål som all verksamhet och alla uppdrag ska styra mot:

- Tillsammans för en hållbar och konkurrenskraftig region.
- Tillgänglig och produktiv hälso- och sjukvård.

I matrisen finns nio utmaningar utpekade med tio prioriterade mål fastställda för planperioden. 21 fokusområden är en form av uppdrag till nämnder och förvaltningar för år 2023.

Budgeten för Västra Götalandsregionen beskriver i övrigt den inriktning och politik som ska präglade utvecklingen de närmaste åren. Regionfullmäktige fastställer budgeten och den utgör därmed grunden för allt arbete som utförs i Västra Götalandsregionens verksamheter.

Nämnder och styrelserns arbete med budgeten

Nämnder och styrelser får utöver regionfullmäktiges mål lägga fast högst ett prioriterat mål anpassat till det egna uppdraget, som inte kan riktas mot annan nämnd eller styrelse. Nämndernas och styrelsernas prioriterade mål får inte stå i strid med regionfullmäktiges mål.

I allt arbete som nämnder och styrelser bedriver ska jämställdhet, mångfald samt underlättande för personer med funktionsnedsättning integreras i ordinarie rutiner. Det innebär att Västra Götalandsregionen i statistik, utredningar och andra beslutsunderlag ska redovisa rådande förhållanden för kvinnor och män, lämna förslag för ökad jämställdhet och mångfald, samt visa hur verksamheten underlättar för personer med funktionsnedsättning.

Uppföljning av mål och fokusområden

De mål som är redovisade i budgeten kommer att kopplas till mätbara kvalitativa och kvantitativa indikatorer, som fortlöpande ska redovisas till nämnder och styrelser samt till regionfullmäktige i samband med delårsrapporter och årsredovisning. Policydokument och andra styrande dokument som beslutas av regionfullmäktige ska inte innehålla indikatorer och mätetal för hur uppföljning och rapportering ska ske.

På samma sätt som i uppföljningen av beslut i budget om mål och fokusområden bör regionstyrelsen på ett samlat sätt besluta om hur övriga policys och styrande dokument ska följas upp och redovisas till regionfullmäktige. Regionstyrelsen ska därför årligen gå igenom uppföljningen av alla styrande dokument, inklusive budget, som beslutats av regionfullmäktige i syfte att förenkla uppföljning och rapportering, samt se till att uppföljning kan ske på ett överskådligt och samlat sätt. Regionstyrelsen ska besluta om uppföljning för kommande år senast i samband med att detaljbudgeten fastställs.

Förändringar med anledning av ny politisk organisation

Med anledning av den av regionfullmäktige beslutade nya politiska organisationen pågår ett större arbete med att tillse att budgeten anpassas till de nya förutsättningarna som denna ger. Eftersom arbetet inte har nått tillräckligt långt vid tiden för beslut av denna budget finns en överenskommelse om att den nya politiska organisationen ska erhålla budgetnivåer givna ur denna budget efter revidering av aktuella reglementen inför kommande budgetbeslut som ska hållas i november 2022.

Budgeten som överordnat styrdokument

Budgeten är Västra Götalandsregionens överordnade styrdokument. Till detta kommer, av regionfullmäktige antagna, styrdokument som ger en mer detaljerad inriktning för Västra Götalandsregionens verksamheter. Vid eventuella konflikter mellan styrdokument och budget gäller den senast antagna budgeten.

Visionen om "Det Goda Livet"

Västra Götalandsregionens vision om Det Goda Livet är den långsiktiga inriktningen för Västra Götalandsregionens arbete. Det är en vision för hela Västra Götalands län och alla dess invånare och denna vision gäller alltså som en övergripande riktning för verksamheten.

Regional utvecklingsstrategi 2021 - 2030

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Västra Götaland anger riktningen för det regionala utvecklingsarbetet fram till 2030. Strategin tar sin utgångspunkt i de stora samhällsutmaningarna och behovet av att ställa om mot ett mer hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Aktörer som bidrar till genomförandet är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, civilsamhället, Västra Götalandsregionen samt Länsstyrelsen i Västra Götaland och andra myndigheter. Strategin har tagits fram i enlighet med uppdraget i lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630). Programmen för att genomföra att genomföra RUS:en är antagna. De samlar och riktar insatser som driver på omställningsarbetet till 2025.

Regionala trafikförsörjningsprogrammet

Trafikförsörjningsprogrammet är det viktigaste dokumentet för utvecklingen av det hållbara resandet i Västra Götaland. Här beskrivs hur kollektivtrafiken ska utvecklas och vilka prioriteringar som ska göras.

Kulturstrategi för Västra Götaland

Kulturstrategin är till för att skapa en gemensam kulturpolitisk utgångspunkt i Västra Götaland. Den beskriver vilka megatrender som påverkar kulturlivets utveckling, vägledande perspektiv och strategiska områden som ger riktlinjer för hur kulturpolitiken ska genomföras

Strategi för hälso- och sjukvårdens utveckling

Den strategi för hälso- och sjukvårdens omställning som regionfullmäktige antog i maj 2017 syftar till att stärka hälso- och sjukvården ur ett tydligt invånar- och patientperspektiv.

Den vård som invånarna behöver ofta ska finnas i närområdet och kunna erbjudas med en god kontinuitet. Den vård som invånarna behöver mer sällan kan samlas till färre utbudspunkter för att säkerställa högsta kvalitet. För att både kunna koncentrera vård och bygga ut den nära vården behövs nya arbetssätt såväl som att digitaliseringens möjligheter nyttjas bättre.

Kvalitetsförbättringar ska vara en ledstjärna i allt utvecklingsarbete för att invånarna ska erbjudas en vård med hög medicinsk, organisatorisk och patientupplevd kvalitet.

Övriga styrdokument

Västra Götalandsregionen har utöver ovanstående visioner och program ett antal övriga styrdokument som är fastställda av regionfullmäktige. Särskilt bör nämnas Klimat 2030 som är den klimatstrategi där Västra Götalands klimatmål är fastställt. Målet är att Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region till år 2030. Arbetet är sedan 2017 inne i en genomförandefas som ska resultera i nya satsningar och samverkansplattformar för ett effektivt regionalt klimatarbete.

Under 2015 genomfördes en översyn av gällande styrdokument och regionfullmäktige beslutade att ett styrande dokument inte bör gälla under längre tid än fem år. Dokumentet ska därefter antingen upphöra eller uppdateras.

I regionfullmäktiges beslut om övergripande styrdokument fastställs hur Västra Götalandsregionen ska arbeta med att stödja utveckling inom olika politikområden. Genom regionfullmäktiges beslut anges inriktning och mål för arbetet inom respektive område. För att nå dessa krävs att insatser prioriteras och att resurser avsätts. Detta resursbehov och prioritering av insatser måste dock ställas mot behovet inom andra angelägna områden.

För Västra Götalandsregionen som helhet sker detta genom att regionfullmäktige årligen beslutar om budget och plan och väger då behovet av resurser och insatser mellan de olika politikområdena. Regionfullmäktiges budget blir därmed överordnat övriga styrdokument som regionfullmäktige fastställt.

Tillsammans för en hållbar och konkurrenskraftig region

- Stärka innovationskraften
- Bygga kompetens
- Knyta samman Västra Götaland
- Kultur för inkludering, bildning och tillit
- Vara föregångare

Västra Götaland ska vara ett föredöme, ett län som ska vara hållbart och konkurrenskraftigt. De övergripande mål som anges i den regionala utvecklingsstrategin (RUS:en) är: robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt. Detta ska prägla inriktningen på det regionala utvecklingsansvaret de närmaste åren.

Robust och sammanhållet

Framgångarna i Västsverige bygger på förmågan att hålla ihop geografiskt, socialt och ekonomiskt. Insatser som stärker ett robust och sammanhållet Västra Götaland handlar om delaktighet och medbestämmande, att fysiskt knyta samman territoriet med effektiv infrastruktur och kollektivtrafik, fungerande arbetsmarknad samt livsmedels- och elförsörjning.

Flera tydliga redskap finns i regionens egna verksamheter och ansvar; till exempel infrastruktur och kollektivtrafik. Effekterna av kraftigt minskat resande i kollektivtrafiken under pandemin riskerar att skapa ökade svårigheter för finansiering av kollektivtrafiken de närmaste åren. Det sker också olyckliga förseningar och fördyringar inom infrastrukturen som försvårar infrastrukturbyggnad. Alla invånare i länet ska kunna ta del av tillväxten. Därför behövs en helhetssyn på infrastrukturplanering och kollektivtrafikutbyggnad.

Ett robust Västra Götaland bygger på hållbart resursutnyttjande och hållbar tillväxt. Den starka utvecklingen mot ändrade resvanor med fler som nyttjar kollektivtrafiken måste återtas när pandemin har klingat av. Utvecklingen av elektrifiering i transportsektorn ska fortsätta samtidigt som forskning och utveckling av nya hållbara alternativ ska uppmuntras.

En central uppgift för Västra Götalandsregionen är att verka för en robust och genomtänkt infrastruktur för kulturen som bildar ett sammanhållande nät av kulturverksamheter i länet.

Jämlikt och öppet

En god livskvalitet hos Västra Götalands invånare förutsätter jämlika villkor och öppenhet. Handel med omvärlden skapar välstånd och förutsättningar för såväl jämlika villkor som att befintliga resurser nyttjas optimalt. För att kunna upprätthålla både jämlika villkor och öppenhet de närmaste åren behövs såväl fortsatta insatser för att stärka näringslivets internationella konkurrenskraft som satsningar på kompetensförsörjning, fullföljda studier, digitalisering och sociala investeringar. Samarbeten mellan kommuner, arbetsförmedling, utbildningsanordnare och föreningsliv är viktiga redskap för att minska gränser mellan arbetsmarknads-, närings- och utbildningspolitik.

Fossiloberoende och cirkulärt

En av vår tids största utmaningar är att i så stor utsträckning som möjligt minimera vår negativa klimatpåverkan och forma ett fossiloberoende samhälle. Teknikskiften inom industrin och i trafiksektorn ska uppmuntras. Parallellt med arbetet inom bland annat Klimat 2030 behövs ett fortsatt arbete för ett mer cirkulärt Västra Götaland. Viktiga insatser inom textil, plast och

möbelindustrin utgör goda exempel i arbetet och tjänar som föredömen i ett stegvis arbete för en cirkulär ekonomi. Västra Götalandsregionen ska underlätta för näringsliv och lärosäten att ta del av svenska och europeiska utvecklingsmedel som påskyndar omställningen.

Ta tillvara det regionala utvecklingsarbetets arbetsmetod

Genom regionala utvecklingsmedel kan vi växla upp de resurser som finns i företagen. Småföretag kan behöva stöd för att utveckla sina idéer, bygga nätverk och växa sig starkare. Inom kommuner och lärosäten finns kompetenser som bättre kan tas tillvara i konkreta samarbeten som får företag att växa.

EU:s strukturfonder och statliga myndigheters utlysningar är viktiga instrument för det regionala samarbetet.

De fyra kraftsamlingarna: Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller, utgör navet i det regionala utvecklingsarbetet de kommande åren. Fyra nya program som riktar insatser för omställningsarbetet för perioden 2022–2025, är också antagna.

De fyra kraftsamlingarna är:

1. Programmet stärka innovationskraften och Västra Götalands strategi för smart specialisering,
2. Programmet Bygga kompetens,
3. Programmet Öka inkluderingen samt
4. Programmet Knyta samman Västra Götaland

Västra Götalandsregionen ska ta tillvara nya arbetssätt som uppstod under pandemin, ofta ett snabbfotat och lösningsorienterat arbetssätt där regionen satt i förarsätet tillsammans med många aktörer i länet. Flera frågor är sedan tidigare akuta, exempelvis klimatfrågan, där Västra Götaland bör ta tillvara de lösningsorienterade metoder och samarbeten som uppstått för att göra Västra Götaland som helhet mer hållbart och konkurrenskraftigt.

Västra Götalandsregionen tar en allt viktigare roll i arbetet med att attrahera etableringar till Västra Götaland. Detta kommer att kräva ytterligare handlingsberedskap, bland annat i form av personella och finansiella resurser där regionen bör växla upp ytterligare för att kunna föra en nära dialog med lokal, delregional och nationell nivå.

Västra Götalandsregionen ska fortsätta att bedriva en regional utvecklingspolitik där städerna, de mindre orterna och landsbygden betraktas som en helhet. Regionens undviker ett

Stärka innovationskraften för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Ingen långsiktig affär eller stor investering genomförs förrän idéerna har testats i ett sammanhang som liknar verkligheten. Det behövs professionell rådgivning och möjlighet att genomföra experiment. Det västsvenska innovationssystemet har fått internationellt erkännande och utgör en viktig grund för fortsatt arbete med att stärka innovationskraften. Det samarbetsklimat mellan småföretagare, studenter, forskare, kommuner och myndigheter, som uppstår runt de västsvenska öppna arenorna, är avgörande för att stärka innovationskraften. Arbetet med att stärka och finansiera innovationsskapande insatser ska fortsätta. Forskning, innovation och näringslivsutveckling är starkt sammankopplade och är en viktig utvecklingsfaktor.

Branschvisa fokus för att stärka innovationskraften kommer att bli nödvändiga. Det finns några självklara prioriteringar i det arbetet.

Digitalisering, elektrifiering och cirkularitet för tillväxt och hållbarhet

Över hela världen, i Europa och i Sverige sker nu en omställning av industrin i syfte att minska koldioxidutsläppen och hejda klimatförändringarna. Västra Götaland har ett särskilt stort ansvar för denna omställning, eftersom en stor andel av den tunga oljebaserade industrin finns här. Med rätt inställning och bra verktyg kan Västra Götaland ligga i framkant. Det finns stora konkurrensfördelar i att utveckla ny teknik här samt välkomna etableringar som bidrar till en hållbar industri. Fortsatta satsningar på en modern fordonsindustri som anammar elektrifiering och digitalisering är viktigt för regionen. Fokus på cirkulär ekonomi inom exempelvis textil, möbler och plast är också angeläget för att främja en hållbar industri.

Företag och industrier i Västra Götaland ligger i framkant inom energisnål råvaruhantering, klimatsmart logistik och effektiva produktionsprocesser. Den miljödrivna utvecklingen är av stor betydelse för det regionala utvecklingsarbetet. Västsveriges näringsliv samt lärosäten och forskningsinstitut samarbetar alltmer för att sätta Västra Götaland på kartan kring hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Västra Götalandsregionen ska fortsätta främja arbetet för en fossiloberoende region.

Västra Götaland har stora möjligheter att bli världsledande inom hållbar industri, både när det gäller att ställa om processindustrin till användning av nya material från bland annat skogen, samt mer av återvinning, återanvändning och uppgradering av mode/kläder. Detta är nödvändigt för att bland annat möta klimatutmaningen och minska koldioxidutsläppen.

Studier av, och framför allt ett konkret arbete för, cirkulära affärsmodeller inom textil och möbler ska stimuleras. En plan för hur Västra Götaland ska kunna ligga i framkant avseende utvecklingen av nya klimatsmarta produkter ska tas fram, där biobaserade råvaror blir till nya material och nya produkter. De gröna näringarna ska vara motorn i denna gröna omställning.

I budgeten för år 2022 gjordes en satsning på att utveckla Västra Götalandsregionens cirkulära möbelflöden, satsningen fortsätter även för 2023. Syftet är att öka återbruket av möbler vilket kommer att bidra till bland annat minskad koldioxidbelastning.

Fordonsindustrin och smarta logistiklösningar har ett självklart fokus i Västra Götaland. För att uppnå målet om en fossiloberoende region krävs medverkan i olika projekt för nya material och bränslen samt ökat fokus på elektrifiering inom transportsektorn. Västra Götalandsregionen fokuserar bland annat på samverkan med den västsvenska industrin för att få ner utsläppen från tunga vägtransporter.

Regionen ska genomföra satsningar för att underlätta för elektrifiering av fordon, bland annat genom att i samverkan med näringslivet utarbeta ett program för kompetensförsörjning i fordonsindustrin.

Satsningen på biogas är en viktig fråga för minskade klimatutsläpp och för ett ökat kretsloppstänkande. Västra Götalandsregionen ska medverka till att stimulera fler användare av biogas men också för att bidra till den ökade internationella efterfrågan av bättre alternativ till naturgas. Användning av lokalt producerad biogas är en viktig fråga för minskade klimatutsläpp men också för att minska det europeiska beroendet av naturgas. Den samlade kompetensen och erfarenheten är stark i länet och ger exportmöjligheter av både kunnande och teknik. Fokus Biogas 2021 - 2024 anger långsiktiga mål för satsningar inom biogas.

Västra Götalandsregionen är en partner för utveckling av vätgas och ska fortsätta att bidra till innovationskraften inom området. Med nya innovationer och fler testbäddar kommer vätgasen att kunna bli en viktig del i omställningen av transportsektorn och industrin. Elektrifieringen av petro- och kemiindustrin är nästa stora steg. Det nuvarande läget för västsvensk elnätkapacitet är ett hinder för att de stora utsläpparna ska kunna ställa om, vilket måste lösas i samarbete med staten.

Ett kraftfullt miljöarbete för en fossiloberoende region

För att nå målet om ett fossiloberoende Västra Götaland 2030 krävs att tempot i klimatarbetet höjs och att ännu fler aktörer samverkar. Klimatarbetet innefattar lösningar som bidrar till regional utveckling och ett gott liv för alla som lever och verkar i Västra Götaland. Klimatrådet, som är en viktig kraft i Västra Götalands klimatarbete, samlar ledare från bland annat näringsliv, akademi, kommuner och intresseorganisationer. Innovationer och förnyelse är nödvändigt för att kunna ställa om till cirkulära flöden. Västra Götalandsregionen ska även genomföra insatser för att uppmuntra invånare att göra mer klimatsmarta val.

Som en av Sveriges största arbetsgivare har Västra Götalandsregionen ett ansvar och en stor möjlighet att vara en föregångare i miljöarbetet. Arbetet för ett internt miljöarbete i framkant, som beskrivs under ”regiongemensamma verksamheter” är centralt för att lyckas med detta.

Koldioxidbudgeten för Västra Götaland 2020–2040 är ett verktyg som främjar ett mer strukturerat och effektivt arbete med att minska utsläppen i länet och ska bidra till att Parisavtalets mål uppnås. De insatser som ska prioriteras för att nå koldioxidbudgeten kommande år är främst sådana som ska bidra till omställningen mot en hållbar industri, verka för hållbara transporter, satsa på förnybara och resurseffektiva såväl produkter och tjänster som klimatsmarta livsmedel och lokaler samt på att säkerställa tillgång på el och effekt. Koldioxidbudgetens resultat bör användas vid genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och Klimat 2030.

Miljöinsatser som stärker innovationskraften och bygger kompetenser

Digitalisering som främjar ökad resurseffektivitet samt utveckling av smarta tekniklösningar, tjänster och affärsmodeller ska ha fortsatt stort fokus. Genom att tydligt rikta satsningar för en innovativ omställning till hållbarhet bidrar vi till de globala hållbarhetsmålen, samtidigt som Västra Götaland vinner konkurrensfördelar. Västra Götalandsregionen ska underlätta för utveckling av den cirkulära ekonomin, i stället för linjära processer. Avfall kan användas som resurs i nya ekonomiska modeller. Västra Götalandsregionen ska medverka aktivt i frågor kring nya material och bränslen.

I Västra Götaland är skogen, jorden och havet viktiga resurser för den hållbara omställningen. Västra Götalandsregionen har en viktig roll i att stödja initiativ som bidrar till att mer klimatpåverkande produkter kan ersättas av förnyelsebara resurser. Det förutsätter ett aktivt och livskraftigt jord-, skogs- och havsbruk för att klara livsmedelsförsörjning men inte minst för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Det inkluderar nya marknadslösningar, förstärkt innovationskapacitet, nya, förbättrade och hållbara odlingsmetoder, för att företagen i den blå och gröna sektorn ska klara av att möta nationella krav om stärkt självförsörjningsgrad och minskat importberoende. Västra Götalandsregionen ska fortsatt främja utveckling av till exempel precisionsodling, samt användning av naturliga gödningsmedel, biokol och andra metoder för möjliggöra slutna kretslopp, inte minst i Västra Götalandsregionens egna verksamheter. Genom att förse sektorn med utbildad kompetens, stärka innovationsklimatet och stimulera nya affärsmöjligheter kan Västra Götalandsregionen bidra till en positiv utveckling. En grundläggande förutsättning är rimlig lönsamhet för att sektorn på sikt ska kunna bidra till ett hållbart samhälle.

Insatser för att hantera skräp i marina miljöer ska främjas. Arbetet ska omfatta såväl åtgärder vid källan som att ta hand om skräpet i havet och på land. För att möta dessa utmaningar ska Västra Götalandsregionen fortsatt verka för ett nära internationellt samarbete, bland annat kring Skagerack och Nordsjön. Inte minst behövs ett kraftfullt arbete för att minska tillförseln av plast och mikroplaster i hav, sjöar och vattendrag.

Fortsatt stort fokus ska ligga på att utveckla kunskap och stötta insatser kring grön kemi, hållbara textilier, energi- och koldioxidlagring, hållbar stadsutveckling, plaståtervinning samt miljöforskning rörande renare flyg.

Forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård

Västra Götaland ska stärka sin position som en av de främsta regionerna inom life science. Fler och starkare samarbeten med andra aktörer i gemensamma frågor måste prioriteras. Sverige har en life science-strategi som förpliktigar. Västra Götalandsregionen har möjlighet att ligga i framkant inom bland annat nya terapier. Västra Götalandsregionens egen hälso- och sjukvårdsorganisation måste samverka med externa aktörer inom life science-klustret. Detta möjliggör klinisk forskning och ökar tillgången på testmiljöer för entreprenörer inom life science, vilket stärker både Västra Götalands egen hälso- och sjukvård och skapar jobb i en växande sektor.

Planeringen och projekteringen av Sahlgrenska Life ska fortgå i oförminskad takt, vilket är viktigt för att Västsverige ska bibehålla sin internationella position inom life science-sektorn. Den samverkan som sker där ger också förutsättningar för att ytterligare ta tillvara resurser i EU:s forskningsprogram. Västra Götalandsregionen har uppdraget att inom hälso- och

sjukvården ansvara för forskning och utveckling. Detta ansvar innebär att sjukvården hyser den forskning som sker i samverkan med universitet, högskola och näringsliv. Möjlighet till forskning på primärvårdsnivå ska förbättras, inte minst eftersom den möjligheten hänger ihop med primärvårdens långsiktiga behov av kompetensförsörjning.

Hållbara livsmedel och material

Västra Götaland är Sveriges största livsmedelsproducerande län och också ett av landets största skogslän. Efterfrågan på lokalproducerade livsmedel samt nya produkter från såväl jordbruk som skogsbruk ska tas tillvara för att skapa jobb och utvecklingskraft.

Många jordbruk och skogsbruk är i grunden underleverantörer till en större livsmedelsindustri och stora skogsbolag som behöver råvaror till mat, möbler och byggnadsmaterial som blir föremål för förädling, försäljning och export. Möjligheterna att ta tillvara jordbruk och skogsbruk för såväl nya grödor som nya material är en viktig del av en hållbar industri samtidigt som resurserna bör nyttjas hållbart för att gynna den biologiska mångfalden.

Minskat matsvinn, återvinning, och uppgradering av kläder samt utveckling av nya branscher inom biobaserad produktion utgör en viktig profil inom Västra Götaland som bör stärkas ytterligare. Västra Götalandsregionen ska fortsätta att främja export, stimulera ökad självförsörjning av livsmedel, samt hitta mervärden av att ha en europeiskt inriktad livsmedelsindustri med hållbar profil.

Bygga kompetens för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Västsvrige är en av de mest kunskapsintensiva regionerna i Europa. Många globalt orienterade företag har sina huvudkontor i Västra Götaland. Dessa företag satsar uppemot 40 miljarder kronor årligen på forskning och utveckling. Det finns förväntningar från företagen och allmänheten att regionen kan matcha och understödja dessa satsningar så att det skapar mesta möjliga antal arbetstillfällen och största möjliga utvecklingskraft inför framtiden. För att ställa om produktionsmetoder och bidra till teknikskiftet, då den globala efterfrågan förändras, behöver det finnas förutsättningar för långsiktighet inom näringslivet.

En stor del av näringslivet kommer de närmaste åren att elektrifieras, digitaliseras och robotiseras samt ställa om för ett mer klimatsmart samhälle med ökad cirkularitet i alla affärsmodeller. Vissa yrken kommer att förändras eller helt försvinna. Insatser krävs för att underlätta för livslångt lärande och bildning. Behovet av vidareutbildning för personer med skiftande erfarenheter och olika utbildningsnivå ställer krav på samarbete inom hela utbildningsväsendet, inklusive Västra Götalandsregionen och kommunerna. Regeringen har föreslagit att regionerna får ett tydligare uppdrag att arbeta med kompetensförsörjning inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Regionerna ska bland annat bedöma länets kompetensbehov inom privat och offentlig sektor på både kort och lång sikt.

En tydligare roll och ett utpekat ansvar i lag innebär att regionen behöver utveckla arbetssättet för kompetensförsörjning och stärka dialogen mellan parterna i den regionala infrastrukturen för kompetensförsörjningen ytterligare. Det kan krävas ökade insatser från regionens sida för att hålla samman samverkan kring utbudet av gymnasial utbildning. Kommunerna har fortsatt ansvar för gymnasieskolan. I lagstiftningen kommer dock ställas större krav på samverkan mellan kommunerna, även har kan Västra Götalandsregionen bistå för att förbättra utbudet av utbildningar för fler ungdomar.

Minska tudelningen på arbetsmarknaden

Många företag har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens, samtidigt som det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Obalansen på arbetsmarknaden förstärktes under pandemin när många inestgsarbeten inom besöksnäring, handel och service försvann. Trots arbetslöshet har näringarna svårt att få tag i den arbetskraft som krävs när samhället öppnat upp. Kompetensglappet förstärks, företag har svårt att få tag i personer med rätt kompetens samtidigt som stora grupper står utanför samhället. Det behövs en fungerade arbetsmarknad med bättre matchning och kontinuerlig vidareutbildning för att klara omställning, bryta utanförskap och öka inkluderingen. Samarbeten mellan kommuner, regionen och branscherna för att utbilda rätt arbetskraft behöver förstärkas. Satsningar på att fler ska fullföljda studierna är en förutsättning för deltagande i arbetslivet och för att minska klyftorna mellan människor.

Personer som av olika anledningar inte klarat målen i skolan ska ges en andra chans till utbildning vid folkhögskola eller i vuxenutbildning. Västra Götalandsregionen har som utbildningsanordnare ett särskilt ansvar att erbjuda utbildningsmöjligheter med hög kvalitet som ger individen nya möjligheter.

Gröna näringars behov av kompetens

De gröna näringarna har ett stort behov av ny kompetens. För att säkra näringens framtid och utveckling bör ett särskilt fokus läggas på utbildning och kompetensförsörjning inom livsmedelssektorn bland annat för små- och medelstora matproducenter och i förädlingsledet.

Naturbruksgymnasierna drivs på kommunernas uppdrag och ska kompetensförsörja de gröna näringarna. Naturbruksskolorna erbjuder utbildning på både gymnasial och vuxen nivå. De har i uppdrag att vara kompetenscentrum för de gröna näringarna och vara en aktiv del i landsbygdsutvecklingen. Detta kan bidra till en ökad självförsörjningsgrad i jordbruket. Skolorna ska bidra till att möta näringens kompetensbehov, stärka företagande och vara ett nav för näringarna i hela Västra Götaland. Västra Götalandsregionens egna skolor ska utgöra spetsen av naturbruksutbildningar och ge en kvalificerad utbildning inom de gröna näringarna. Ett nytt samverkansavtal med uppdrag från kommunerna om att Västra Götalandsregionen ska bedriva naturbruksutbildningar är planerat att träda i kraft 1 januari 2023. Västra Götalandsregionens naturbruksskolor ska fortsätta att utveckla och sprida kunskap om biologisk mångfald i till exempel parkskötsel, odlingslandskap och i skogsbruket.

Folkhögskolorna – aktörer med förmåga att möta utmaningar

Folkhögskolorna har, genom sin särskilda pedagogik och arbetssätt, en viktig roll att spela i utbildningssystemet. Särskilt viktig är den ”allmänna kursen” som kan bidra till att fler individer kan fullfölja sina studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Utbildningsväsendets största utmaning är att klara av att fortsätta utveckla sin verksamhet i takt med nya samhällsutmaningar. Folkhögskolorna har alltid varit en aktör med god förmåga att möta nya utmaningar och behov samt forma nya utbildningar utifrån samhällets behov och efterfrågan.

Folkhögskolorna i Västra Götaland ska spela en tydlig roll som utbildningssamordnare för att möta viktiga samhälls- och kompetensförsörjningsutmaningar, samt bidra till att överbygga kompetensglapp. Folkhögskolornas studieform ger ofta nya chanser till studier som senare kan leda till jobb. Västra Götalandsregionen bör, som ägare till egna folkhögskolor, skapa förutsättningar för god studiemiljö med internat för personer långt från arbetsmarknaden. Västra Götalandsregionen ska verka för att fortsätta att bygga upp samverkan med de rörelse-drivna folkhögskolorna.

Hållbar och livskraftig besöksnäring

Besöksnäringen samt de kulturella och kreativa näringarna har över tid varit en av de starkast växande näringarna i Västsverige, men pandemin har orsakat kraftig nedgång och drabbat många företag hårt. Branschen är viktig för utvecklingen och arbetstillfällena på landsbygden, kustbygden samt i de större städerna.

Västra Götalandsregionen ska verka för att utveckla och skapa en robusthet för den småskaliga och hållbara besöksnäringen i hela länet, bland annat genom att stärka samverkan mellan företag, kommuner och region. Marknadsföringen behöver utvecklas utifrån dessa förutsättningar. Ökad produktutveckling, förbättrad infrastruktur och samverkan mellan aktörer är viktiga delar för att bidra till säsongsförlängning. Utifrån inriktningen i Hållbarhetsklivet behövs insatser för en ökad branschmognad liksom insatser som syftar till att bygga kompetens och utveckla destinationer och dess aktörer.

Göteborgs botaniska trädgård ska utvecklas som en besökspunkt med god tillgänglighet till kollektivtrafik. Intresset för att vandra i Västra Götaland är stort och antalet internationella besökare ökar. Västra Götalandsregionen ska fortsatt utveckla samordningsarbetet för att göra vandringslederna mer lättillgängliga.

Biologisk mångfald och friluftsliv

Västra Götalandsregionen har en viktig roll för att främja friluftsliv och öka förståelsen för samt gynna biologisk mångfald. Ett aktivt skydd och bevarande av skog och kust skapar rika miljöer som ofta blir attraktiva besöksmål. Arbetet sker bland annat genom Göteborgs botaniska trädgård, Förvaltningen för kulturutveckling, Västkoststiftelsen, naturbruksskolorna och folkhögskolorna.

Bevarandet av biologisk mångfald är kritiskt för att vi ska kunna uppnå de flesta av målen inom Agenda 2030. Antalet arter minskar drastiskt på jorden, både på land och i hav. Västra Götalandsregionen behöver, i flera verksamheter och processer, tydligare prioritera miljömålet om hållbart nyttjande av ekosystemtjänster och främja den biologiska mångfalden. I detta arbete är det viktigt att använda kompetens som finns både inom Västra Götalandsregionen och hos andra aktörer i länet.

Inom de närmaste åren kommer nya växthus och ett besökscentrum på Göteborgs botaniska trädgård att uppföras. Därigenom skapas möjligheter för Botaniska att säkra sina unika växtsamlingar samt att bli en starkare besöksanledning året runt.

Knyta samman Västra Götaland med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet

En stor region som Västra Götaland, med tillgång till utvecklingsresurser, behöver ägna stor uppmärksamhet åt att främja den lokala utvecklingskraften i mindre orter och småsamhällen. Möjligheterna att bo var som helst i länet ökar digitaliseringen möjliggör att fler kan jobba på distans och snabba transporter gör det möjligt att bo på längre avstånd från den fysiska arbetsplatsen. Kollektivtrafik och nya insatser för transportsektorns mobilitet leder till att fler kan resa miljövänligt över stora ytor samtidigt som alla kan känna geografisk och social samhörighet i ett stort län. Arbetet med att öka tryggheten och säkerheten i kollektivtrafiken ska ha hög prioritet. Det handlar om trygghet under själva resan, men också om att tillsammans med andra aktörer skapa trygga och säkra knutpunkter och hållplatser.

Arbetet med en ”rundare region” med god tillgång till snabba kommunikationer är en viktig förutsättning för att kunna bo på en plats och arbeta på en annan. Antalet arbetsmarknadsregioner har också blivit långt färre sedan Västra Götalandsregionens tillblivelse, men fortsatt syns en skillnad i förutsättningar för bekväm och enkel långpendling. Arbetet med att minska antalet arbetsmarknadsregioner ska fortsätta. Kollektivtrafikförsörjning, upprätthållande och förbättring av infrastrukturen samt landsbygdsutveckling ska hållas samman för att fler ska kunna resa till jobb och studier från alla delar av regionen.

Återstart för kollektivtrafiken

För 2023 är det viktigt att fortsatt kraftsamla för att säkerställa en bra, effektiv och kundanpassad kollektivtrafik som möter resenärernas krav på komfort, snabbhet, trygghet och tillgänglighet i hela länet. Det är en utmaning att klara samma nivå på kollektivtrafiken som före pandemin. Samtidigt har Västtrafik fått många nya erfarenheter som kan tillgodogöras under kommande år till exempel aktuell resevaneundersökning som ligger till grund för det fortsatta arbetet för ökad andel hållbara resor.

Kollektivtrafikens huvuduppdrag är att fokusera på arbets- och studiependling vilket även står för den större delen av kollektivtrafikens intäkter.

Med tanke på det nya världsläget med vidare svårförutsägbara konsekvenser behöver det ses över hur kollektivtrafiken både kan fungera och underhållas i kris. Både som del av civilförsvaret samtidigt som ett tryggt och hållbart resealternativ säkras även vid samhällsstörningar. År 2022 var det första året med det nya zonsystemet. Det var en stor förändring vilken syftade till att knyta samman länets gemensamma arbetsmarknad. Innan Västtrafik uppnått ett nytt normalläge för kollektivtrafiken i spåren av covid-19 är det svårt att göra en korrekt bedömning av det nya zonsystemets effekter. Därför är det viktigt med fortsatt dialog kring nya resvanor, resbehov och uppföljning kring hur det hållbara resandet kan öka i hela Västra Götaland.

Uppdaterade och utvecklade biljettalternativ som både ökar betalningsviljan och förenklar för resenärerna ska ses över. Några exempel är flexikort- och sommarerbjudandet som lanserats. Vidare ambition om att utveckla smidiga och attraktiva betalsystem som ”Tap-and-go” i Zon A och ”Flexibiljetten”. Fortsatt behöver förenklade och förutsägbara betalningsmodeller utredas. Digitaliseringens möjligheter utforskas för att se potential kring utveckling och beteenden av så kallade kombinationsresor.

I arbetet med återstarten för kollektivtrafiken är det viktigt med dialog med Västra Götalands invånare kring hur deras nya resvanor och behov av kollektivtrafik bör se ut i ett samhälle som i större utsträckning är anpassat efter digitaliseringens möjligheter.

Ett nytt Trafikförsörjningsprogram har målet att öka andelen hållbara resor med den långsiktiga ambitionen om att alla resor ska vara hållbara. Fram till år 2025 är målet att återta den samlade andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång så som den såg ut innan coronapandemin, samt att återta kollektivtrafikens marknadsandel kontra bilen, så som den var innan pandemin med särskilt fokus på studie- och arbetspendling.

Den starka utvecklingen mot ändrade resvanor med fler som nyttjar kollektivtrafiken måste återtas. Det behöver samordnas samhällssubventionerade transporter samt effektivisera utbudet kring rusningstiderna. Arbetet med att införa takttidtabell för att uppnå synkronisering mellan trafikslagen ska fortsätta. Detta är särskilt viktigt i områden med gles trafik. Dessutom behövs snabbare restider inom stadstrafiken i Göteborgsområdet och planeringen av metrobuss ska fortgå. Arbetet med elektrifieringen ska fortsätta för att klara omställningen men också för att minska buller och utsläpp från kollektivtrafiken. Utvecklingen av autonoma fordon i transportsektorn ska fortsätta samtidigt som forskning och utveckling av nya hållbara alternativ ska uppmuntras.

Satsningar inom kollektivtrafiken för att främja besöksnäringen i länet övervägas som ett tillskott till Västtrafiks biljettutbud. Detta för att underlätta för både lokalt och klimatsmart turistande, stärka besöksnäringen och ge människor en möjlighet att upptäcka och uppleva Västra Götaland.

Åtgärda infrastrukturbehoven i Västsverige

Västra Götaland är en industriregion av stor betydelse för hela Sveriges utveckling och konkurrenskraft. Näringslivets beslut om omfattande etableringar i området behöver följas av nationella investeringar i transport- och energiinfrastrukturen.

Västra Götalandsregionens utvecklingsarbete ska fortsätta med inriktningen att knyta samman länet. Ur ett regionalt perspektiv är tvärförbindelserna viktiga. Arbetsmarknadsregionerna ska bli färre, stad och land ska knytas samman, fler ska ha närmare till jobb och studier utan att behöva flytta. För detta krävs goda kommunikationer och en funktionell infrastruktur som sammantaget underlättar såväl pendling som distansarbete.

I det förslag till nationell infrastrukturplan som Trafikverket presenterade under 2022 har dessvärre flera för Västra Götalandsregionen angelägna och prioriterade projekt utelämnats eller, som Kinnekullebanan, strukits. Sammantaget motverkar detta Västra Götalands ambitioner och hämmar utvecklingen i länet.

Fortsätt det kontinuerliga arbetet med infrastrukturprioriteringar

Västra Götalands utveckling är starkt beroende av goda kommunikationer för gods- och persontrafik över länsgränserna, inom Europa och internationellt. Väsentligt för en fortsatt positiv utveckling är Göteborgs hamn, goda tågförbindelser och en internationell flygplats med järnvägsförbindelse. Ett samlat arbete för att satsa på järnvägen, såväl för godstransporter som för persontrafik, pågår kontinuerligt i ett samarbete mellan Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden. Behovet av att långsiktigt bilda opinion för angelägna infrastrukturinvesteringar i Västra Götaland kvarstår och har skärpts i och med den magra utdelningen i den nationella planen.

Järnvägen fortsätter att vara grunden i ett hållbart transportsystem för både personer och gods. Men det krävs stora investeringar för att öka järnvägsnätets kapacitet och flytta över transporter från väg till järnväg. Det sätter fokus på förmågan att hitta nya finansieringslösningar och att länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsatt står enade i att prioritera investeringar i infrastruktur.

Infrastruktur och kollektivtrafik måste effektiviseras och moderniseras för att långsiktigt upprätthålla och utveckla ett robust trafiksystem. De resurser som finns för infrastruktur i Västra Götaland ska nyttjas klokt och även steg 1- och 2-åtgärder ska ingå i ett hållbart och effektivt transportsystem. Ett välfungerande vägnät i hela Västra Götaland behövs för att alla invånare i länet ska kunna ta del av tillväxten. Därför behövs en helhetssyn på infrastrukturplanering och kollektivtrafikutbyggnad.

Boråsbanan, Västra Stambanan och Oslo-förbindelse

Västra Götalandsregionen ska fortsätta arbeta för såväl nya järnvägar som upprustning av de järnvägar som finns i dag. Byggnationen av en ny järnväg mellan Göteborg och Borås är omhändertagen i den nationella planen som delsträcka av en ny stambana mellan Göteborg och Stockholm. Projektet kommer dock att fördröjas med minst två år på grund av oenighet kring banans dragning och är därmed hotat. Järnvägen mellan Göteborg och Borås är alltjämt Västra Götalandsregionens främsta prioritering. Banan är nödvändig för att möta den omfattande och ökande arbetspendlingen på sträckan. Vidare är järnvägens anslutning till Landvetters flygplats nödvändig för att denna ska upprätthålla sin status som så kallad Core-flygplats i EU.

Satsningar på Västra Stambanan, med i första hand fyrspar mellan Göteborg och Alingsås, är fortsatt angelägna liksom att behovet av järnvägsdepåer tillgodoses i infrastrukturplaneringen. Västra Götalandsregionen bör fortsätta främja samarbete mellan norska och svenska intressen så att behovet av järnvägsförbindelsen till Norge (Oslo – Göteborg) kan få ökat gehör. Sträckan är den enda som är utpekad för möjlighet till EU-finansiering vilket torde vara en fördel i samtalen med staten.

Utveckla stråktänkande och fokus på hela resan

Västra Götaland har olika infrastrukturbehov i olika delar av länet. I de större städerna är trängsel och utsläpp stora problem och fler behöver gå, cykla och åka kollektivt. Cykelpotentialstudien visar också att det finns stor potential för cykeltransporter på landsbygden och i mindre orter, där väl fungerande finmaskigt vägnät samt fungerande cykelvägar är viktigt. Det är betydelsefullt att se över hela resandekedjan och möjliggöra ett hållbart resande i hela Västra Götaland. Stråktänkande och jämna flöden i trafiken utan flaskhalsar är ett viktigt förhållningssätt.

Delmål 2028 ska fullföljas med sikte på Målbild 2035

Målbild Tåg 2035 har utökats med sju nya stationslägen och regionen fortsätter förbereda dessa ihop med berörda kommuner. Samtidigt som arbetet med fler stationslägen pågår ska fler tvärförbindelser med busstrafik och förbättrad järnvägskapacitet fortsätta i enlighet med målbild tåg 2035, med delmål 2028. Syftet med det senare är att tydliggöra kostnader för infrastruktur, trafikering och effekter på resandet i det storregionala kollektivtrafiksystemet fram till år 2028. Det handlar också om att tillsammans med näringslivet få fler att ställa om till ett hållbart resande. Ett fortsatt arbete med planering och implementering av taktfasta tidtabeller för bättre förutsägbarhet och ökad attraktivitet för kollektivtrafiken är en viktig del av målbilden.

Slussar och sjöfart

Sjöfarten med Göteborgs hamn, kustsjöfart och inlandssjöfart är av stor strategisk betydelse för Västra Götalands utveckling och är av nationellt intresse, liksom järnvägs- och väganlutningar till hamnarna. I sitt förslag till nationell infrastrukturplan förordar Trafikverket att inloppet till Göteborgs hamn ska muddras för att möjliggöra angöring av större containerfartyg. Vidare föreslås byggnation av nya slussar i Trollhättan, vilket är en förutsättning för Vänersjöfartens bestånd och fortsatta utveckling och tillväxt. Det är angeläget att dessa investeringar kan genomföras utan fördröjning.

Elektrifiering och laddinfrastruktur

Den industriella omställningen och samhällets övergång till en ökad elektrifiering förutsätter tillgång till fossilfri, robust och billig energi. Kapaciteten i energiproduktion och kraftöverföring behöver utvecklas för att tillgodose de behov som följer när nya, elintensiva industrier etableras samt den elektrifierade fordonsflottan växer. Västra Götalandsregionen behöver, i samverkan med kommunerna, föra dialog med staten om hur denna ska tillgodose energibehovet i området.

Förstärkt och väl utbyggd elinfrastruktur, med robusta elsystem och elförsörjning till laddinfrastruktur, krävs och ska beaktas i infrastrukturplaneringen. Detta är en förutsättning för att kunna möta transportsektorns utveckling mot fossilfrihet. Det innebär såväl elinfrastruktur till bussdepåer som annan laddinfrastruktur i samhället.

Knyt samman regioncentra och fortsatt bygga cykelvägar

För Västra Götalandsregionen är det ett uttalat mål att knyta samman tätorterna bättre och snabba upp stadstrafiken. Även bättre förbindelser till regioncentrum i grannlän och grannländer efterfrågas och tåget ska fungera som ryggrad när det gäller invånarnas pendlingsresor. Antalet tågresor i Västra Götaland har mer än fördubblats de senaste 20 åren. Det finns en stor potential för att avlasta vägnätet och ytterligare öka tågresandet i framtiden. Satsningen på det finmaskiga vägnätet på landsbygden samt regional cykelplan, för att möjliggöra vardagscykling längs regionala vägar, ska fortsätta.

Satsa på godsstrategin och de fossilfria transporterna

Strategin för en fossiloberoende region i Västra Götaland innebär en 80-procentig minskning av koldioxidutsläpp till år 2030 jämfört med 1990 års nivå. Utmaningen är att hantera ökade godsmängder samtidigt som koldioxidutsläppen ska minska. Målen kommer med beslutade styrmedel inte att nås om nuvarande inriktning består. Tvärtom förväntas godstransporter med lastbil att öka fram till år 2030. Västra Götalandsregionen har en viktig roll för att driva

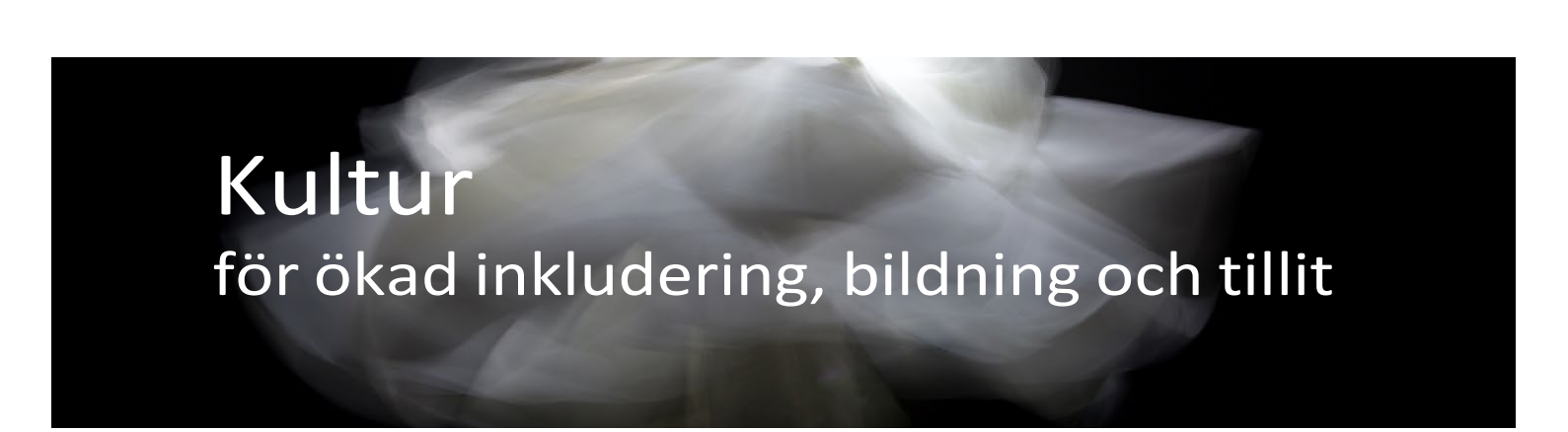
på för att få fram ny teknik och strategiska utvecklingsprojekt för effektivare godstransporter ihop med fordonstillverkare, speditörer och forskare. Bristande rådighet över investeringar och underhåll på järnväg och väg utgör en utmaning för att möta de ökande koldioxidutsläppen. Västra Götalandsregionen ska intensifiera arbetet med att genomföra Godsstrategin, för att stärka förutsättningarna för logistik och godstransporter. En utveckling av infrastrukturen i hela Västra Götaland är nödvändig för minskad klimatpåverkan och för att arbetsmarknadsregionerna ska fungera.

Samverkan kring byggnation, kollektivtrafik och infrastrukturplanering

Utvecklingskraft bör eftersträvas i alla delar av Västra Götaland. Strävan är goda förutsättningar att bo och leva i länets alla delar. Om alla delar växer så minskar klyftan och resurserna av arbetskraft, bostäder och företagsetableringar tas tillvara. De flesta kommuner i länet växer, men trots det finns utmaningar kring attraktivitet och bristande känsla av delaktighet.

Samhället ställer om i allt snabbare takt och utmaningen är att möta denna utveckling med nya kompetenser, särskilt inom digitalisering, automatisering och artificiell intelligens. En effekt av pandemin är att digitaliseringen har påskyndats kraftigt. Behovet av utbyggt och snabbt bredband kvarstår i flera delar av länet. Teknikskiftet är i huvudsak en positiv utveckling, samtidigt som utmaningen är att ställa om kompetensen så att människor är rustade att möta den nya arbetsmarknaden. Kompetenser behöver förnyas och människor behöver möjligheter för att ställa om.

Infrastrukturprioriteringar och kollektivtrafikutbyggnad hindras ibland av geografiska och administrativa gränser. Arbetet med Strukturbild Västra Götaland har påbörjats för att sätta kollektivtrafik, infrastruktur och bebyggelseplanering i en helhet för att gemensamt nå en mer hållbar utveckling. Det ska byggas upp en gemensam kompetens i länet och skapas starkare tillit mellan olika aktörer.



Kultur för ökad inkludering, bildning och tillit

Kulturen och det fria ordet har stor betydelse för att ett samhälle ska kunna växa och bevara demokratin, men också för att Västra Götaland ska utvecklas som en ledande kunskapsregion och som en plats för alla. Ett starkt kulturliv och rika möjligheter till bildning bidrar till att stärka delaktigheten och tilliten i samhället. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Insatser på området ska bidra till att göra Västra Götaland till ett mer robust och sammanhållet samhälle.

Ett levande kulturliv i hela Västra Götaland

Kulturstrategin 2020–2023 styr, tillsammans med regionfullmäktiges årliga budget, Västra Götalandsregionens satsningar inom kulturområdet. Kulturstrategin fungerar som vägledning för de organisationer och kulturutövare som möjliggör och utvecklar kulturen i länet. Strategin samspelar med Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för visionen om ett gott liv i Västra Götaland. 2023 kommer en ny kulturstrategi, som börjar gälla från 2024, att arbetas fram.

Kultur har ett egenvärde och ska vara en obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Från politiskt håll är inte uppgiften att styra utbudet utan att ge kulturlivet bästa möjliga förutsättningar att växa fritt. Kulturen ska nå och angå alla invånare. Västra Götalandsregionen ska, med utgångspunkt i mänskliga rättigheter, arbeta för ett kulturliv som präglas av jämlikhet, jämställdhet och interkulturell dialog. Genom en bra bredd uppmuntras utvecklingen av en god spetsverksamhet och genom spets stimuleras breddverksamhet. De är varandras förutsättningar. Ur ett hälsoperspektiv är en bred delaktighet i kulturlivet samt kultur kopplad till rörelse och idrott också en viktig del i det proaktiva arbetet för att stärka den fysiska och psykiska hälsan. Därför är det viktigt att alla, redan i tidiga åldrar, kan delta i kulturlivet som skapare, publik och deltagare.

Kultur knyter samman Västra Götaland

Västra Götalandsregionen har en viktig roll i att inspirera till och understödja samverkan mellan den kulturella infrastrukturens olika aktörer. I detta arbete ska Västra Götalandsregionen, genom samordnande initiativ, sträva efter att de kommunala kulturverksamheterna utvecklas. Kulturella mötesplatser stimulerar till kreativitet och förnyelse av kulturlivet. Inte minst behöver fler mötesplatser för äldres och ungdomars kulturutövande och kulturkonsumtion skapas.

Genom tätt samarbete mellan det offentliga, det privata och civilsamhället, däribland det fria kulturlivet, blir kulturen starkare. Civilsamhället har en stor variation av verksamhets- och organisationsformer och kan därigenom främja ökat deltagande i kulturlivet på områden dit etablerade institutioner och marknadskrafter inte når. Det är av vikt att utöka civilsamhällets möjligheter att motverka ofrivillig ensamhet.

Västra Götalandsregionens egna kulturverksamheter ska vara föredömen i arbetet för att utveckla konst och kultur. Västra Götalandsregionens största kulturinstitutioner, såsom Göteborgs Operan, Göteborgs Symfoniker, Film i Väst, Regionteater Väst, har gott renommé samt erbjuder ett konstnärligt och variationsrikt utbud av hög kvalitet. Det är angeläget att arbetet som bedrivs inom dessa institutioner, för att nå nya publikgrupper, fortsätter att utvecklas.

Främja innovationer inom kultursektorn

Arbetet för att stärka möjligheterna för mindre orter och landsbygd att utvecklas genom kulturella och kreativa näringar ska fortsätta. Västra Götalandsregionen ska främja ett utökat användande av digitala lösningar för att bidra till ett brett deltagande och ett robust kulturutbud i länet. I detta arbete ska kulturutbudet utanför de större städerna fortsatt vara i fokus. Västra Götalandsregionen ska verka för att utveckla och tillgängliggöra verksamheten i mötes- och samlingslokaler genom digitala möjligheter. Även insatser som främjar digital delaktighet inom kulturlivet ska understödjas.

Västra Götalandsregionen ska främja förutsättningar för kreativt skapande, relevant forskning och innovativa metoder inom kulturområdet. Kreativa kluster och produktionsplatser där nya idéer och samarbeten kan uppstå är en förutsättning för konstnärlig verksamhet.

I takt med att medieutbudet ökar blir det allt viktigare att kunna värdera och kritiskt granska text och bild. Västra Götalandsregionen ska fortsatt ta initiativ som syftar till att höja medie- samt informationskunnigheten (MIK).

Kunskap för livslångt lärande

Folkbildningen engagerar brett och skapar därmed goda förutsättningar för kultur och bildning med bredd och djup. Det är inte minst av betydelse att stärka samverkan mellan folkbildningen och regionala verksamheter inom områdena ofrivillig ensamhet, kultur och hälsa samt integration.

Läsfärdighet och läsförståelse är grundläggande förutsättningar i barn och ungas utbildning. Litteraturens, kulturens, utbildningens och folkbildningens aktörer behöver tillsammans kraftsamla och ta ansvar för att skapa intresse och lust bland yngre för läsning och bildning.

Fler ska fullfölja sina studier

Fler ska fullfölja sina studier. Avslutade gymnasiestudier är en dörröppnare till ett jobb eller fortsatt utbildning. De har också en stark koppling till hälsa, där forskningen visar att de barn som klarar sina studier har en bättre chans att få en god hälsa och ett bättre liv. Västra Götalandsregionen ska fortsätta arbetet med Kraftsamling fullföljda studier. Tillsammans med kommunerna, barn- och ungdomspsykiatri och ett flertal aktörer ska Västra Götalandsregionen fortsätta att skapa bättre förutsättningar för barn och unga att fullfölja grundskole- och gymnasieutbildning. Västra Götalandsregionen ska också aktivt bidra till att sprida goda exempel inom området.

Ökat fokus på delaktighet och demokratins förutsättningar

Västra Götalandsregionen ska arbeta för att identifiera eventuella skillnader mellan grupper i exempelvis vårdkonsumtion, resande, deltagande i kulturlivet, lön, karriärutveckling och hälsa. Detta gäller såväl i de egna verksamheterna som utifrån invånarnas möjligheter till delaktighet och inflytande.

Ett viktigt uttryck för tilltron till samhället och demokratin är att invånarna i Västra Götalandsregionen nyttjar rätten att rösta. Ett högt valdeltagande är ett av de tydligaste tecknen på en väl fungerande demokrati.

Social hållbarhet och mänskliga rättigheter förutsätter lika värde

Mänskliga rättigheter ska vara i centrum för Västra Götalandsregionens arbete. Som offentlig aktör har Västra Götalandsregionen också en skyldighet att upprätthålla dessa rättigheter samt att bidra till en socialt hållbar utveckling. I Västra Götalandsregionen ska alla åtnjuta lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet, funktionsnedsättning, ålder, socioekonomisk status eller bostadsort. För att öka den sociala hållbarheten och möjliggöra ett robust samhälle, ska Västra Götalandsregionen fortsätta arbetet med att stärka sammanhållningen i samhället. Arbetet för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa ska fortsätta.

Västra Götalandsregionens nya Mål för social hållbarhet 2030 ska genomsyra alla dess verksamheter. Verksamheterna ska även ha möjligheten att samverka mellan varandra och sprida goda exempel för att ta vara på de kompetenser som finns.

Barnrättsarbetet har intensifierats i och med att barnkonventionen blivit lag. Politiken gör ständigt avvägningar i arbetet när principer om barns rätt kan tolkas olika. Beredningen för mänskliga rättigheter ska bidra med tolkning och tillämpning i vår egen verksamhet.

Socialt företagande för en inkluderande arbetsmarknad

En viktig resurs i att möta flertalet av samhällsutmaningarna är genom det sociala företagandet. Sociala företag består av allt från start-up företag till aktörer inom den ideella sektorn. Den gemensamma drivkraften är att skapa innovativa lösningar på samhällsutmaningar. De sociala företagen arbetar för en inkluderande arbetsmarknad. Sociala företag kännetecknas av att deras affärsmässiga verksamhet är ett medel för att uppnå ett eller flera samhällsnyttiga mål.

Västra Götalandsregionen har även en avgörande roll i att tillvarata den drivkraft och de lösningar som det sociala företagandet tillför. Stödet till nyföretagande ska också spegla de sociala utmaningarna för att nå en hållbar tillväxt. Den sociala ekonomin och dess aktörer ska tydliggöras i Västra Götalandsregionens strategiska utvecklingsarbete och i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Den idéburna sektorn är liten, men viktig för människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden. Västra Götalandsregionen ska fortsätta arbetet med reserverade kontrakt inom upphandling för att idéburna organisationer ska kunna leverera enstaka produkter och enklare tjänster.

Regiongemensamma verksamheter

Ett internt miljöarbete i framkant

Västra Götalandsregionen har ett stort ansvar och goda förutsättningar att vara en föregångare i omställningen. Genom att koppla samman uppdrag inom hälso-och sjukvården med regional utveckling, kultur och kollektivtrafik och dra nytta av Västra Götalandsregionens storlek och samlade kompetens kan regionen i samverkan med andra aktörer i samhället utveckla lösningar och påvisa att en omställning till ett hållbart välfärdssamhälle är möjlig.

Miljömål 2030 omfattar alla regionens förvaltningar och bolag och ska främja en god hälsa och hållbar utveckling för invånare och aktörer i Västra Götaland och globalt. För att möjliggöra ett kraftfullt genomförande av Miljömål 2030 krävs tydliga prioriteringar, ett kontinuerligt förändrings- och förbättringsarbete samt att miljöperspektivet beaktas i regionövergripande beslut samt beslut i förvaltningar och bolag. Detta är av särskild vikt vid strategiska beslut som innebär förändring som i sin tur kan ha effekter på miljöpåverkan. Ekonomisk hållbarhet - en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten – ska eftersträvas.

Västra Götalandsregionens klimatpåverkan behöver minskas kraftigt i närtid för att ta ansvar för att Parisavtalet ska kunna uppnås. Det gäller både de direkta utsläppen i territoriet Västra Götaland och de indirekta utsläppen genererade från bland annat inköp.

Satsningar ska göras på att utveckla Västra Götalandsregionens cirkulära möbelflöden. Det kommer på sikt att ge såväl miljömässiga som ekonomiska vinster.

Upphandling som syftar till att stimulera företag att ta fram nya och mer klimatsmarta produkter är ett viktigt verktyg. För att bidra till Agenda 2030-målet om hållbar konsumtion och produktion krävs att Västra Götalandsregionen har resurseffektiva och giftfria flöden av material, inte bara inom den egna verksamheten utan också över hela livscykeln. Biologiskt nedbrytbara produkter ska gynnas framför petroleumprodukter och återvinning måste gynnas framför destruktion. Andelen klimatsmarta, ekologiska och regionalt producerade råvaror i Västra Götalandsregionens verksamheter ska öka. Arbetet för minskad miljöpåverkan från läkemedel ska intensifieras, där Västra Götalandsregionen ska stärka såväl sin kontroll över tillverkningen som insatserna för att få bort läkemedelsrester i naturen.

Högt ställda ambitioner på inköp

Västra Götalandsregionen är en av Sveriges största inköpare, vilket skapar möjligheter att koncentrera sig på kvalitet, hållbarhet och kostnadseffektivitet. Ansvaret för inköp ligger på koncernkontoret för att skapa ett starkare och mer strategiskt fokus på inköpsfrågor. Det är viktigt att det finns en servicenivå, ett kvalitetsmedvetande och ett miljöansvar inom inköp som motsvarar högt ställda ambitioner i inköspolicyn och tillhörande riktlinjer. Det är angeläget att det finns ett användarvänligt inköpssystem så att alla som avropar varor och tjänster kan arbeta smidigt. Det är också angeläget att spårbarheten i fakturahantering kan öka samt att fokus fortsatt är starkt på avtalstrohet.

Fastighetsinvesteringar

Västra Götalandsregionens lokaler ska vara ändamålsenliga utgå från verksamheternas behov. Framtidens sjukvård behöver lokaler som klarar av att stödja hälso- och sjukvårdens omställning, är långsiktigt hållbara och är tillräckligt flexibla för att möta kraven från framtidens sjukvård.

Det är viktigt att investeringar vid de enskilda sjukhusen ligger i linje med omställningen i vården och det samlade behovet i ett helhetsperspektiv av sjukvård i Västra Götaland. Planer kring sjukvårdens omställning måste gå hand i hand med planeringen av nya vårdbyggnader och återinvesteringar i nuvarande sjukhus.

Miljömål 2030 ställer krav på ett hållbart byggande. Det pågår många projekt inom byggbranschen för att nå ett hållbart byggande. Västra Götalandsregionen ska stötta och vara delaktig i den typen av projekt. Byggnation i stål och betong innebär stor belastning på miljön. I vissa typer av sjukhusbyggnader är det svårt att ersätta betong i stommen, men målet är att i större utsträckning bygga hållbart, att återanvända byggmaterial och få till ett cirkulärt byggande. Träbyggnation ska uppmuntras där det är möjligt.

Investeringsberedningen måste utgå ifrån regiongemensamma behov. Lokalbehovsplaner med tillhörande investeringsbehov ska varje år fastställas i utförelsestyrelser i samråd med beställarna och på så sätt ingå som en förutsättning i det årshjul som gäller för investeringsberedningen. Vid renovering och nybyggnation uppstår evakueringsbehov som i större utsträckning ska lösas genom att ta befintliga resurser i anspråk. Det kan innebära att tillfälligt flytta verksamheter till andra förvaltningar inom Västra Götalandsregionen.

Moderna lokaler

Regionfullmäktige ger i de ekonomiska ramarna uttryck för en ambitiös investeringsplan för sjukhusen och det finns även inom vissa fastigheter ett stort underhållsbehov. På Västra Götalandsregionens skolor föreligger ett generellt behov av underhåll. Det behövs dessutom en fortsatt upprustning och underhåll av naturbruksskolornas anläggningar.

Västra Götalandsregionen arbetar i dag med att minska sin energiförbrukning och arbetet med energieffektivisering och energiomställning behöver utvecklas ytterligare. Berörda verksamheter ska involveras vid ny- och ombyggnationer.

Vid naturbruksskolorna finns ett fortsatt behov av upprustning, underhåll och nyinvestering. Axevalla nya hästcentrum som ska byggas har inbyggda lösningar baserad på den senaste forskningen för ett hållbart häst- och arbetsliv. Vid Göteborgs botaniska trädgård har första etappen av ett nytt besökscentrum och växthus påbörjats.

Projektet Sahlgrenska life som är tänkt att binda ihop Sahlgrenska sjukhuset med Sahlgrenska akademien som en investering för framtidens vård och forskning. Genom att utveckla verksamheter och byggnader skapar Västra Götalandsregionen och Göteborgs universitet konkurrenskraftiga miljöer för ledande forskning, utbildning, vård och innovation.

Projektet innehåller flera byggnader med en totalyta på cirka 100 000 kvadratmeter. Inom fastigheterna kommer det rymmas såväl life science som högspecialiserad vård, forskning, utbildning och näringslivsutveckling.

Laddinfrastruktur för fordon

Efterfrågan på laddstationer för elfordon ökar i takt med att antalet laddbara fordon blir fler. Västra Götalandsregionen ska fortsätta att bygga ut laddinfrastrukturen vid Västra Götalandsregionens fastigheter och verksamheter i den takt som krävs, för såväl verksamhetens egna fordon som för publika ändamål. Publik laddning ska möjliggöras på marknadsmässiga villkor.

Effektiv serviceverksamhet

Genom sina serviceverksamheter har Västra Götalandsregionen goda möjligheter att skapa en kostnadseffektiv organisation så att hela sjukvårdskedjan fungerar på ett bra sätt. Service- och fastighetsverksamheten får i huvudsak sina intäkter via avtal och betalning från olika utförare inom regionen för de tjänster som tillhandahålls.

Under pandemin har det blivit extra tydlig hur viktigt det är med serviceverksamheter som snabbt kan ställa om efter nya förutsättningar.

I serviceuppdraget ingår att avlasta vården. Tillsammans med sjukhusen kan detta uppfyllas genom att utveckla den vårdnära servicen så att vårdens resurser i högre grad kan användas till vårdproduktion. Kompetensen ska användas på ett klokt sätt och vilka arbetsuppgifter som vård- respektive servicepersonal utför behöver renodlas. Genom dialog med kunder, lyhördhet, kontinuerligt förbättrings- och uppföljningsarbete skapas förutsättningar att leverera de tjänster och produkter som efterfrågas av kunder och ytterst invånare och patienter. Arbetet med uppgiftsväxling och riktlinjerna för arbetsfördelning mellan vård- och servicepersonal behöver därför utvecklas.

Snabbare genomförande av materialförsörjning i vården (MiV 2.0)

En viktig del i servicearbetet är en tillförlitlig logistik- och försörjningsstrategi. Inte minst under pandemin blev en trygg materialförsörjning till sjukvården mycket viktig. Som grund för arbetet ligger en strategi- och handlingsplan för logistik och försörjning som är fastställd i Västra Götalandsregionen. Införande av en vidareutvecklad modell för materialförsörjning (MiV 2.0) för mottagningar och vårdavdelningar är en prioriterad del av handlingsplanen. Arbetet med att breddinföra konceptet ”material i vården (MiV)” pågår och genomförandet av MiV 2.0 sker under de kommande åren. Ett utökat regionbidrag finns beslutat i budget för 2022 och behöver även tillföras under kommande år fram till dess att projektet är slutfört.

Utökad lagerkapacitet

Det föreligger ett utökat behov av inköp och lagerhållning av förnödenheter för att upprätthålla god beredskap. Ett arbete pågår för att utreda den framtida lokaliseringen och dimensioneringen av Västra Götalandsregionens försörjnings- och logistikfunktioner.

Samverkan och samarbete

Serviceverksamheten utförs till största delen i egen regi men också genom upphandling och i samarbete med kommuner. Strategiskt viktiga verksamheter ska utföras i egen regi, men tjänster som bedöms kunna utföras av annan kan upphandlas. God kvalitet och kostnadseffektivitet ska alltid prioriteras.

Ett samarbete med kommunerna i Västra Götaland genomförs inom serviceverksamheterna. Det omfattar bland annat hjälpmedelscentralerna och leverans av läkemedelsnära produkter. Ett utvecklat samarbete kan framöver även inkludera måltider inom äldreården, lokalvård och distribution av skyddsmaterial till äldreården.

Tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård

- Tillgänglighet
- Nära vård
- Fysisk hälsa
- Effektivitet
- Digitalisering
- Kompetensförsörjning

Den medicinska utvecklingen inom hälso- och sjukvården har varit mycket framgångsrik sedan Västra Götalandsregionen bildades 1999. Samtidigt finns betydande variation i medicinska resultat inom länet. Variationen visar att det finns ett gap mellan bästa tillgängliga kunskap och den praktiska vårdvardagen. En annan utmaning är de sociala skillnaderna i folkhälsa och att hälsan i vissa utsatta grupper inte utvecklats på samma positiva sätt som i befolkningen som helhet. Utöver detta medför den demografiska utvecklingen att sjukvården har betydande utmaningar framför sig. Folkhälsoarbetet är grundläggande för att stärka människors hälsa, där individens egna val och förutsättningar har stor påverkan på hur långt vi når i det hälsofrämjande arbetet.

Svaret på utmaningar i form av dålig tillgänglighet och långa köer har historiskt varit att tillföra betydande ekonomiska resurser. Samtidigt är det mest överhängande bekymret att rekrytera och behålla medarbetare. Trots resurstillskott på bland annat dryga sex procent årligen, till sjukhusen, är tillgängligheten fortfarande alltför låg och köerna alltför långa. Det krävs omfattande insatser för att effektivisera och öka produktiviteten för att klara ekonomin i stort och förbättra tillgängligheten. Detta behöver ske samtidigt som att arbetsmiljön och utvecklingsmöjligheterna för Västra Götalandsregionens medarbetare förbättras. Det är alldeles nödvändigt för att vårdens verksamheter ska klara av den stundtals svåra bemanningssituationen.

För att lösa problemen med dålig tillgänglighet behöver en rad reformer genomföras för att lösa de i huvudsak organisatoriska systemfel som dagligen drabbar patienter i form av långa köer och personalen i form av en dålig och stressig arbetsmiljö. Lösningarna finns i stor utsträckning på varje sjukhus, inom varje verksamhet eller på den enskilda vårdavdelningen. Detaljstyrningen av hälso- och sjukvården måste därför ersättas av tillsbaserad styrning, där ansvar, makt och befogenheter att nå såväl ekonomiska som verksamhetsmässiga mål decentraliseras till första linjens chefer och deras medarbetare.

Det långsiktiga målet är att skapa en hälso- och sjukvård som ger ökat värde för patienten och samtidigt utnyttjar resurser effektivt. Detta förutsätter specifika sätt att mäta det värde som sjukvårdsinsatser skapar för den enskilde patienten liksom utvecklade metoder att mäta resursåtgång på patientnivå. Lika viktigt för att säkerställa en effektiv resursanvändning är att sjukhusen får likvärdiga förutsättningar. Ett arbete har inletts med att ta fram ett nytt ersättningsystem för införande efter 2024. Ambitionen är att det nya systemet ska ge bättre långsiktiga förutsättningar för regionens verksamheter.

Vårt samhälle i allmänhet och sjukvården i synnerhet har utsatts för stora påfrestningar till följd av pandemin. Stora resurser inom sjukvården har avsatts för att möta patienter som insjuknat i covid-19. Den belastning som pandemin både indirekt inneburit, med bland annat sjukskrivningar bland personal, liksom direkta effekter, genom det ökade trycket på de verksamheter som fått hantera covid-19 patienter, har inneburit höga påfrestningar för den

personal som varit på plats. Andra behov har fått stå tillbaka, vilket bland annat fått längre köer och väntetider till första besök och behandling inom specialistvården som följd. På grund av de akuta påfrestningarna till följd av covid-19 kommer de kommande åren till stora delar att präglas av ett arbete för att återställa hälso- och sjukvården till ett mer normalt läge.

Omställningen av hälso- och sjukvården

Det övergripande målet för hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen är att erbjuda en tillgänglig hälso- och sjukvård som är sammanhållen, patientsäker och av högsta kvalitet, samt som alltid utgår från den enskilde patientens behov och erfarenheter. Genom sitt beslut om en strategi för hälso- och sjukvårdens omställning har regionfullmäktige skapat ett ramverk för hur Västra Götalandsregionen ska möta beskrivna utmaningar och behov av reformer.

Under 2022 tas en ny strategi för omställningen fram. Denna innebär en ökad ambitionshöjning i genomförandet av omställningen. Fokus läggs på faktiskt genomförande och inte på korta projekt eller pilotverksamheter. Strategin kompletteras med årliga handlingsplaner beslutade i hälso- och sjukvårdsstyrelsen.

Den nuvarande strategin har bland annat stöd i två statliga utredningar, Effektiv vård (SOU 2016:2) och Träning ger färdighet – Koncentrera vården för patientens bästa (SOU 2015:98), samt i den nationella visionen för e-hälsa 2025. Strategin innehåller fyra övergripande områden: (1) utveckla den nära vården, (2) koncentrera vård för bättre kvalitet och tillgänglighet, (3) utveckla digitala vårdformer och tjänster, samt (4) fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling. 2017 kompletterades strategin med barnuppdraget.

Utveckla den nära vården

Vård som patienten behöver ofta ska finnas nära. Den nya strategin ska ha större fokus på primärvården och på uppbyggnaden av närsjukhus samt på förstärkning av mobil vård. Ökat fokus ska ligga på det preventiva och hälsofrämjande arbetet. Patienten ska vara i centrum. Målsättningen är en sömlös och sammanhållen vård utan stuprör, där patienten inte upplever några gränser mellan olika vårdgivare. Ett framtida hälso- och sjukvårdssystem bör byggas kring naturliga flöden för patienterna. Detta är särskilt viktigt för kroniker och patienter med långvarigt behov av sjukvård.

Prioritering för jämlik vård med hög kvalitet och tillgänglighet

Ny strategi kommer inte omfatta omställningsområde koncentration. Arbetet har genomförts kontinuerligt och systematiskt sedan strategin fastställdes. Detta ersätts med ett omställningsområde kring hälso- och sjukvårdens prioriteringar. Inom detta arbete kan frågor om koncentration ingå, då det rör prioritering mellan patientens närhet å ena sidan och medicinsk kvalitet å andra sidan. Syftet är att säkerställa att resurser används på bästa sätt samt säkerställa likvärdiga prioriteringar för patienter i hela Västra Götaland för en jämlik vård.

Den nuvarande strategin bygger på antagandet att vi blir fler invånare och att andelen äldre invånare och barn ökar. Det vill säga en prognostiserad ökning i åldersgrupper med störst vårdbehov. Samtidigt ser vi en utveckling mot effektivare men dyrare läkemedel. Till detta tillkommer en ökad efterfrågan på fler och snabbare sjukvårdstjänster bland invånarna, inte minst tydligt avseende digitala utomlänsbesök inom primärvården.

Fortsatt utveckling av digitala vårdformer och tjänster

Pandemin har påskyndat utvecklingen av digitala arbetsformer samt användandet av digitala vårdformer och tjänster. Digitaliseringen ska ses som en möjliggörare med framåttänkande. Den ska präglas av innovation, med fokus på patienten och patientnyttan. Digitaliseringens möjligheter ska tas till vara för fortsatt utveckling och användas för att ge invånarna en trygg och säker vård som ökar delaktigheten och tillgängligheten. Det ger även medarbetarna en attraktivare arbetsplats.

Fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Vid jämförelser av medicinska kvalitetsmått med övriga regioner framgår det att Västra Götalandsregionen behöver förbättra sitt kvalitetsarbete för att uppnå samma resultat som de bästa regionerna. Det behövs därför ett fortsatt systematiskt arbete med lokal verksamhetsutveckling och ständiga förbättringar inom varje verksamhet. Med kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och förbättringar ska medarbetarnas kompetens och vilja att utveckla hälso- och sjukvården tillvaratas. Sjukvårdens chefer och medarbetare ska ges tid, kunskap och redskap för att arbeta med kvalitetsdriven verksamhetsutveckling i syfte att kunna erbjuda högre medicinsk och patientupplevd kvalitet i en bättre organisation. Omställningsområdet ska fokusera på att stödja och möjliggöra faktisk handling inom de enskilda verksamheterna och därmed är tillsynsstyrning en nyckelfaktor.

En hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvård

Västra Götalandsregionen har ett ansvar att förbättra arbetet med att motverka skillnader i hälsa och livsvillkor. För att nå framgång i hälsoarbetet krävs en starkt samverkan och ett kunskapsutbyte med kommuner, statliga myndigheter, utbildningssektor, näringsliv, det civila samhället samt i internationella sammanhang. I slutändan är det dock individens egna val som har störst påverkan på hur långt vi når i det hälsofrämjande arbetet. Det behövs ett samlat folkhälsoarbete i hela regionen. En god folkhälsa ger ett mer motståndskraftigt samhälle, vilket blev tydligt under covid-19-pandemin. Här är det inte minst viktigt att fortsätta arbeta med fullföljda studier, psykisk hälsa, hälsosam mat, fysisk aktivitet, suicidprevention, medborgardialog och föräldrastöd. Därtill ska folkhälsoarbetet aktivt motverka tobaksbruk, riskbruk av alkohol och droganvändning som är de riskfaktorer som främst bidrar till ökad ohälsa.

Folkhälsoarbetet är grundläggande för att stärka människors hälsa. Ett helhetsgrepp ska tas för att minska förekomsten av de riskfaktorer som bidrar till störst sjukdomsburden. En förbättrad och mer jämlik hälsa är en viktig strategisk framtidsfråga för hela Västra Götaland där grunden för arbetet ska vara de åtta nationella målområdena. Kopplingen mellan social hållbarhet och folkhälsa ska synliggöras och ett särskilt fokus ska ligga på de faktorer som påverkar barns och ungas livsvillkor. Därför är tidiga och förebyggande insatser grundläggande.

Det förebyggande arbetet i den nära vården - genom vårdcentraler, rehabmottagningar, barnavårdscentraler, ungdomsmottagningar, barnmorskemottagningar, familjecentraler och tandvårdsmottagningar - spelar en central roll.

Hälso- och sjukvården behöver utveckla och tillämpa evidensbaserade hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande metoder, integrerat i vårdarbetet. Västra Götalandsregionen behöver utveckla de digitala verktygen för att stärka det förebyggande folkhälsoarbetet och egenvården samt uppföljningen av till exempel fysisk aktivitet på recept (FaR) och hälsocoach online. Forskning visar att kulturupplevelser kan minska och förebygga ohälsa genom att ge en känsla av sammanhang och en bättre beredskap att möta sjukdomar, psykiska trauman och sociala

problem. Västra Götalandsregionen ska arbeta för att öka det tvärssektoriella arbetet mellan kultur och hälsa för sjukdomsförebyggande och läkande processer. Västra Götalandsregionen bör i sitt förebyggande arbete se över hur hälsoundersökningar tillsammans med hälsosamtal kan användas för att arbeta mer hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande. Här kan inspiration hämtas från andra regioner, såsom till exempel Region Västerbottens arbete med interventionsprogram för tidig upptäckt av hjärt- och kärlsjukdomar.

Individer från socioekonomiskt svaga grupper samt flyktingar och nyanlända har statistiskt sett en sämre hälsa än den genomsnittliga befolkningen. Därför ska insatserna i dessa grupper ha hög prioritet.

Gemenskap och sociala relationer är viktiga för vår hälsa och under de senaste åren har personer som lever i ofrivillig ensamhet ökat, vilket kan ha inverkan på både den psykiska och somatiska hälsan. Västra Götalandsregionen har tillsammans med kommuner och det civila samhället en roll i att se över hur vi kan vara en del i att minska den sociala ohälsan som genereras av ofrivillig ensamhet. Det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och psykisk ohälsa ska fortsätta. Västra Götalandsregionen ska fortsatt fokusera på ett systematiskt arbete med suicidprevention, i nära samverkan med kommunerna.

Effektivitet

Använd vårdens resurser på bästa sätt

Den höga kostnadsutvecklingstakten som präglat hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen de senaste åren ser nu ut att ha brutits. För att klara omställningsarbetet och framtida utmaningar, i form av ett ökat vårdbehov och svårigheter att rekrytera fler medarbetare, behöver arbetet för att nå en ökad vårdproduktion i förhållande till satsade medel fortsätta.

Under planperioden uppskattas att regionens totala läkemedelskostnader ökar med sex procent årligen. I denna prognos ingår inte ökade kostnader för avancerade cell- och genterapier. Likaså ökar kostnaderna för medicintekniska produkter i vardagsmiljö. För att klara dessa kostnadsökningar måste det effektiviseringsarbete som dagligen pågår inom sjukvården fortsätta.

Som ett led i omställningsarbetet ska delar av den planerade vården på akutsjukhusen flyttas ut till närsjukhus eller andra specialistmottagningar. Detta görs för att skapa effektivare produktionsenheter och ge akutsjukhusen större möjlighet att fokusera på de patienter som behöver akutsjukhusets resurser.

Som ett led i arbetet för ökad effektivitet, behöver nyttjandegraden av sjukhusens egna behandlings- och operationslokaler öka. De redan beslutade omflyttningarna av vård i Göteborgsområdet behöver genomföras. En viktig del i det praktiska effektiviseringsarbetet är att utmönstra gamla, inte lika effektiva, behandlingsmetoder.

Primärvården ska vara den naturliga ingången för personer i behov av vård. Därför ska primärvården få ett utökat uppdrag och finansiering, vilket måste balanseras mot det minskade behovet av sjukhusvård. En utökad läkarsamverkan med kommunernas äldreboenden blir en viktig del i detta arbete. Här har Närhälsan, Regionhälsan och de privatdrivna vårdcentralerna en viktig uppgift och ska i hela länet verka för en jämlik vård med förbättrad kvalitet och patientnöjdhet. För att klara ett utökat uppdrag måste kraft läggas vid att säkerställa att kom-

petensbehovet täcks. Åtgärder måste vidtas för att underlätta kompetensutveckling, men också för att tillse en tillräcklig kapacitet avseende till exempel handledarskap för BT (bastjänstgöring) och ett ökat antal STA (specialisttjänstgöring allmänmedicin).

Viss specialiserad vård ska koncentreras till färre utbudspunkter till förmån för ökad kvalitet. Det är viktigt att vårdpersonal inom exempelvis opererande specialiteter har tillräckligt stort patientunderlag för att de ska kunna upprätthålla nödvändig kompetens, för att på så sätt ligga i framkant.

Patienten ska ha möjlighet att vända sig till den vårdinrättning som har kortast köer. Sjukhusen behöver säkerställa sina planeringsprocesser för att redan vid remissens ankomst antingen ge patienterna en tid för besök eller behandling inom vårdgarantis gräns eller, om så inte kan ske, hänvisa till annan vårdgivare med bättre tillgänglighet. Den inrättade centrala enheten vårdgarantiservice ska kunna hjälpa patienter att hitta var den för närvarande kortaste kön finns. Syftet är att motverka att patienter fastnar i sjukhusens enskilda köer, trots att behandling kan ske på annan ort inom kortare tid. Under pandemin har viktiga steg tagits i detta arbete och det därför viktigt att de nu uppbyggda flexibla och transparenta system för flytt av vård och ersättning upprätthålls även efter pandemin.

Det viktigaste arbetet för att skapa en verksamhet där resurserna används på rätt sätt sker lokalt. Detaljstyrningen av vården behöver därför minskas till förmån för en tillitsbaserad styrning, där initiativ från chefer och deras medarbetare välkomnas i större utsträckning än idag. Ett led i detta är den införda administrativa prövningsrätten, där anställda kan ifrågasätta arbetssätt och rutiner som de upplever som ineffektiva, kontraproduktiva och kostnadskrävande.

Uteblivna besök som är planerade leder till höga och därmed onödiga kostnader för hälso- och sjukvården. Genom ett utvecklat system för kallelser, påminnelser och avgifter blir det lättare att lämna återbud och antalet patienter som uteblir kan minskas.

Tillgänglighet

Tillgängligheten måste öka

God tillgänglighet till hälso- och sjukvård är en av Västra Götalandsregionens viktigaste frågor. Alla invånare ska få både den akuta och planerade vård de behöver i rätt tid. En väl fungerande primärvård är en förutsättning för att nå dit. Arbetet med att stärka tillgängligheten till primärvården ska fortsätta. Vård som patienten behöver ofta ska finnas nära. Ett viktigt steg är reformen för fast läkarkontakt som genomfördes under 2020. Reformen innebär att vårdcentraler som erbjuder sina patienter en fast läkarkontakt ska premieras. Detta är också ett sätt att främja en rimlig arbetsbelastning för personalen, där varje enskild läkare får ett avgränsat uppdrag. Målet är att alla invånare ska erbjudas en fast läkarkontakt, som skapar kontinuitet för patienten och större tillit. Redan nu har 93 procent av vårdcentralernas patienter en fast läkarkontakt.

Ett annat viktigt verktyg för att öka tillgängligheten och skapa en mer effektiv vård som kommer fler till gagn är digitalisering av både arbetssätt och vårdutbud. Erbjudandet av vårdtjänster ska ske enligt principen digitalt när det går, fysiskt när det behövs. Köerna till den specialiserade vården är för långa. Covid-19-pandemin gjorde att vården tvingades till svåra men nödvändiga prioriteringar, vilket bidrog till ytterligare förlängning av köerna.

Under 2021 intensifierades arbetet för kortare köer och förbättra tillgänglighet, ett arbete som fortsatt pågår och måste fortsätta även 2023. Detta kommer att kräva betydande insatser och resurser under hela planperioden.

Nyttjandegraden av befintliga operationssalar måste öka. Det kan till exempel innebära att Västra Götalandsregionens operationssalar med låg nyttjandegrad hyrs ut eller att sjukhusen själva ökar sin nyttjandegrad rejält.

Fler mobila operationsteam som kan utföra dagkirurgiska ingrepp där det finns lediga operationssalar hjälper till att höja nyttjandegraden och korta operationsköerna.

För att öka tillgängligheten och minska köerna ska fortsatt vårdproduktion av fristående aktörer upphandlas. Västra Götalandsregionens sjukhus ska dock fortsatt spela den viktigaste rollen för att arbeta bort de köer som finns till besök och behandling.

Oavsett var man bor i länet ska man uppleva en god tillgänglighet. För att på ett bättre sätt garantera tillgängligheten till vård i Västra Götalands geografiska ytterkanter behöver samverkan med grannregioner, liksom med Norge, fördjupas.

Öppettider och sjukvårdens struktur och lokaler ska vara anpassade efter de behov som finns. Vårdcentralerna ska ta ett större ansvar för att bättre svara upp mot invånarnas behov.

Antalet överbeläggningar på Västra Götalandsregionens sjukhus måste minska. Det krävs ett fortsatt utvecklingsarbete på sjukhusen med fokus på att skapa fler tillgängliga och bemannade vårdplatser. Men det krävs också utvecklad samverkan mellan primärvård, kommuner och sjukhus. De goda erfarenheterna från pandemin av att arbeta som en sammanhållen region som nyttjar resurserna gemensamt måste tas tillvara i detta arbete. Det finns också flera goda exempel på sådant arbete, till exempel för att möjliggöra tidigare hemgång för utskrivningsklara patienter, som behöver spridas till hela regionen. Tiden som medarbetare använder för direkta patientkontakter måste öka, utvecklingen av IT-stöd fortsätta och indikationer, remissrutiner samt rutiner för tidsbokning och uteblivna besök ses över.

Vårdsökande ska få rätt hjälp, i rätt tid och på optimal vårdnivå, oavsett om det gäller egenvård, kommunal hälso- och sjukvård, primärvård eller specialistsjukvård. Samordningen och den gemensamma planeringen över vårdgivar- och huvudmannagränser ska anpassas efter individens skiftande behov. En väg för ökad samverkan mellan vårdgivare är att använda sig av likvärdiga beslutsstöd och underlag, samt utvecklings- och samverkansarbeten som syftar till det. Detta behöver prioriteras.

Den prehospitala vården är en del av omställningen av hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen. Bättre flöden på akutmottagningarna kräver att bakomliggande service, såsom exempelvis vårdplatser och röntgenutrustning, finns tillgänglig. Arbetet med att minska ambulanssjukvårdens utryckningstider måste fortsätta och koncepten Samverkande sjukvård, I Väntan På Ambulans (IVPA), bedömningsbilar, SMS-livräddare och drönare med hjärtstartare ska utvecklas vidare. För att få en effektiv och jämlik akutsjukvård behöver ambulansdirigeringen höja kvaliteten i utalarmeringen. Rätt insats på rätt plats i rätt tid ska genomsyra hela verksamheten.

En sammanhållen hälso- och sjukvård

En sammanhållen hälso- och sjukvård är särskilt viktig för patienter med kroniska somatiska och psykiatriska sjukdomar samt för de mest sjuka äldre. Det är i vården och omhändertagandet av dessa patientgrupper som hälso- och sjukvården har sina största brister i dag. Dessa patientgrupper har ofta flera vårdgivare, många öppen- och slutenvårdstillfällen samt ett behov av kommunala omsorgsinsatser, vilket förutsätter en god samverkan mellan vårdens olika organisatoriska delar. Det är därmed viktigt att framför allt äldre och kroniskt sjuka med stort vårdbehov får en fast vårdkontakt eller vårdkoordinator. Ett större fokus på personcentrerat arbetssätt på alla vårdnivåer krävs för att öka den sammanhållna vården för patienten.

Arbetet med att skapa en sammanhållen hälso- och sjukvård underlättas av införandet av Framtidens Vårdinformationsmiljö (FVM). Den innebär att vården går från olika fragmenterade datastöd till en sammanhållen digital plattform med patientens process i fokus.

Genom ett bättre samarbete i vårdkedjan, i synnerhet mellan regionens vårdgivare och kommunerna, kan individen känna ökad trygghet och tillit. En utveckling av arbetssätt som flyttar vården närmare patienten, likt hemsjukvårdsläkare eller mobila insatser där vården erbjuds i patientens hemmiljö, ska stärka tillgängligheten och utveckla vården ytterligare. ”Färdplan Nära vård” som implementeras under 2022 är gemensam för länets kommuner och Västra Götalandsregionen och beskriver målbild, förändrade arbetssätt och förutsättningar för utvecklingen av den nära vården.

Vi blir allt äldre och det ställs allt högre krav på sjukvården. År 2020 fanns det 89 000 invånare som var 80 år eller äldre i Västra Götaland. Det antalet beräknas öka med 66 procent till 2040, till knappt 148 000 invånare. Andelen 65–79 år beräknas öka med 15 procent mellan år 2020 och 2040. För att undvika felbehandlingar, onödiga akutinläggningar och långa sjukhusvistelser måste därför kunskapen om åldrandets sjukdomar öka inom primärvården.

På väg mot en mer personcentrerad hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården ska präglas av ett personcentrerat arbetssätt som innefattar ett normkritiskt synsätt. Det innebär att kvalitet framför allt ska definieras ur ett patientperspektiv. För att nå dit måste patienten bli mer delaktig i sin egen vård och kunna påverka hur vården utformas. För att stärka den patientupplevda kvaliteten ska nyckeltal som visar värdet för patienten användas i större utsträckning.

Hälso- och sjukvården ska vara värdebaserad och de insatser som sätts in ska skapa värde för patienterna. Kvalitet ska betonas framför kvantitet då hög kvalitet inte sällan innebär lägre kostnader. Idag varierar den medicinska kvaliteten inom primärvården stort mellan vårdcentralerna i regionen och flera ligger lång ifrån målen. Till exempel måste den medicinska kvaliteten av vården för kroniskt sjuka patienter förbättras.

Befolkningen blir allt äldre samtidigt som den psykiska ohälsan ökar. Detta ställer krav på vården som behöver anpassas för att klara de förändrade behoven. De satsningar som görs inom primärvården för att förbättra såväl den geriatriska kompetensen som förmågan att behandla patienter med psykisk ohälsa måste förstärkas ytterligare.

Under pandemin har digitaliseringen gjort snabba framsteg i regionens verksamheter. Det är en utveckling som måste fortsätta och som underlättar för patienterna att kunna informera sig om sin sjukdom och ökar tillgängligheten till vårdservice digitalt. Likaså pågår en utveckling av den mobila sjukvården där akutbedömningar, slutenvårds-uppgifter och sjukvård på primärvårdsnivå i allt högre grad utförs i hemmet.

Vårdprocesserna ska utformas utifrån kunskap om sjukdomsförloppet och en helhetssyn på patientens behov. En patient ska inte behöva känna av organisatoriska gränser där vård fördröjs på grund av att olika vårdnivåer tvistar om vem som bär ansvaret. En god vårdplaneringsprocess är av stor betydelse för att uppnå dessa mål. Därför är arbetet med att utveckla väl fungerande vårdkedjor mellan olika vårdnivåer och huvudmän prioriterat.

Kommunerna är tillsammans en större aktör än Västra Götalandsregionen i den nära vården. Därför måste utvecklingen av den nära vården göras tillsammans, inte var för sig. Som ett led i att skapa ett mer ordnat omhändertagande för patienter som är i behov av både sjukhusvård, primärvård och kommunal hälso- och sjukvård måste fler samordnade individuella planer (SIP) upprättas. Det skapar en ökad tydlighet rörande ansvarsfördelningen för alla inblandade parter och förhindrar att enskilda patienter ramlar mellan stolarna. Inte minst är det ett viktigt verktyg när patienter som anses medicinskt färdigbehandlade ska omhändertas av den kommunala hälso- och sjukvården. Samverkan kring hemtagande av utskrivningsklara patienter är avgörande för att sjukhusens vårdplatser ska räcka till.

Det är viktigt att fortsatt ha fokus på en sammanhållen vårdkedja för kvinnosjukvård samt mödra- och förlossningsvård. Detta kan ske genom att bland annat främja olika evidensbaserade metoder och driftsformer i förvaltningarna som ger ökad kontinuitet och inflytande för kvinnan över sin vård. Arbetet med att minska förlossningsskador ger resultat och Västra Götalandsregionen kommer väl ut i nationella jämförelser, samtidigt som antalet förlossningsskador inte längre minskar i önskad takt. Arbetet måste dock fortsätta med målet att ytterligare minska antalet förlossningsskador och erbjuda en jämlik förlossningsvård i hela regionen. Även tillgängligheten till eftervård behöver ytterligare förbättras.

Det behövs tidiga och förebyggande insatser för att ge barn och unga förutsättningar för ett friskare och hälsosammare liv. De första åren i livet börjar redan under graviditeten där insatser vid behov ska erbjudas och kan så fortsätta under spädbarn- och småbarnstiden. De förebyggande och behandlande insatser som görs tidigt i barns liv skapar stora värden för framtida hälsa. Utredning och behandling ska erbjudas jämlikt över Västra Götaland utifrån behov och inte beroende på bostadsort.

Västra Götalandsregionen ska fortsätta stärka den nära somatiska och psykiatriska specialistvården för barn och ungdomar och samordna insatser för barn med störst behov. För de barn inom barn- och ungdomsmedicinska och barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar, som har flera vårdkontakter, måste verksamheternas koordinerande roll tydliggöras.

En förbättrad psykisk hälsa

Västra Götalandsregionen ska säkerställa att personer med psykisk ohälsa, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska ha tillgång till en jämlik, kunskapsbaserad, säker vård och omsorg av god kvalitet.

För att kunna erbjuda hjälp på ett bättre, snabbare och enklare sätt ska ungdomar och vuxna erbjudas en fast kontaktperson i ett tidigt skede i kontakten med psykiatrin. Under 2022 lanseras "En väg in", en regiongemensam kontaktväg för alla under 18 år och deras anhöriga för att få hjälp och stöd på rätt vårdnivå. Tillgängligheten ska förbättras genom att bland annat utveckla möjligheterna för internetbaserad KBT för både barn, ungdomar och vuxna. Övergången mellan barn- och ungdomspsykiatrin till vuxenpsykiatrin måste säkerställa att tidigare kunskaper och vårdinsatser inte går förlorade, så att en fortsatt god vårdkvalitet kan upprätthållas.

Västra Götalandsregionen har i samverkan med kommuner och det civila samhället en roll i att se över hur vi kan vara en del i att minska den sociala ohälsan som genereras av ofrivillig ensamhet. Vi behöver se över sökbara medel för att växla upp arbetet mot ofrivillig ensamhet.

Första linjens sjukvård och ökad tillgänglighet

Arbetet med en tillgängligare vård för personer med psykisk sjukdom och psykisk ohälsa ska fortsätta vara ett prioriterat område. För att öka tillgängligheten behöver arbetet med första linjens sjukvård för psykisk ohälsa fortsatt förstärkas, där den naturliga ingången ska vara 1177, vårdcentralen, rehab, ungdomsmottagningarna och elevhälsan. Genom att arbeta utifrån principen om vård på rätt vårdnivå avlastas den psykiska specialistvården för patienter i behov av specialistvård och samtidigt förbättras förutsättningarna för dem vars vårdbehov kan mötas inom primärvården.

Det har varit särskilt angeläget med en sådan förstärkning för barn och unga där vårdens resurser idag inte klarar av att möta behovet. Det har också varit viktigt att säkerställa att primärvården ska kunna omhänderta patienter med lättare psykisk ohälsa på ett bättre sätt, och därmed minska trycket på barn- och ungdomspsykiatrin och vuxenpsykiatrin. Det regiongemensamma uppdraget "En väg in" samordnar kontaktvägar samt egenremisser till barn och ungdomspsykiatrin (BUP) och ska bidra till enklare och snabbare vård. Satsningen "ungas psykiska hälsa" (UPH) har redovisat goda resultat och har införlivats i krav- och kvalitetsboken. Vi förväntar oss en ökad tillgänglighet för unga med psykisk ohälsa i hela Västra Götaland när flera unga kan få hjälp i primärvården. Det förbättringsarbete som är påbörjat avseende primärvårdens omhändertagande av psykisk ohälsa ska fortsätta, där digitala verktyg kommer att spela en allt viktigare roll.

En psykiatrisk vård som bygger på kunskap

Kraftfulla och långsiktiga satsningar ska göras på kompetensförsörjning av flera personalgrupper inom psykiatrin. Inom heldygnsvården ska evidens, kompetens, bemötande och vårdmiljö förbättras. Medarbetare ska ha de bästa förutsättningarna för att alltid kunna arbeta utifrån den mest aktuella kunskapen och tillämpa de lämpligaste behandlingsmetoderna. Generellt behöver kunskapen kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF-diagnoser) öka, syftandes till att uppnå ett bättre bemötande för dessa grupper inom alla regionens verksamheter.

Samverkan mellan patienter, närstående och vårdinstansen behöver utvecklas för att möjliggöra att patientens inflytande över sin egen vård stärks. Den kroppsliga hälsan hos patienter inom specialistpsykiatrin ska fortsatt främjas, med målet att öka medellivslängden för de som har samsjuklighet.

Regionen måste fortsatt förbättra sin missbruksvård. Viktiga steg har tagits i form av utveckling av LARO-verksamheter och sprututbytesmottagningar, men trots det är dödligheten kopplat till narkotikamissbruk fortsatt hög i Västra Götaland. Valda åtgärder och insatser ska grunda sig på evidensbaserad kunskap och best practice.

Digitalisering

På väg mot framtidens vårdinformationsmiljö

En av utmaningarna inom sjukvården är att skapa en väl fungerande och integrerad informationsmiljö. Digitaliseringen berör hela hälso- och sjukvården och omställningen förutsätter nya arbetssätt vilket i sin tur kräver tydliga mål i förändringsarbetet och ekonomisk uthållighet. En moderniserad informationsmiljö utgör en viktig faktor för att åstadkomma en personcentrerad vård, hälsoförbättringar och ökad effektivitet genom bättre beslutsstöd för medarbetare såväl som förutsättningar för kommunikation mellan vården och patienten.

Västra Götalandsregionen har inlett arbetet med att samordna och öka takten i digitaliseringsarbetet. Ett fortsatt fokus på styrmodell, resursanvändning och effekthemtagning behövs när nya digitala arbetssätt införs. Varje nämnd och styrelse ska för egen del ta fram planer och i sin verksamhetsplan inrymma medel och planer för prioriterade aktiviteter inom digitalisering.

Arbetet med Framtidens Vårdinformationsmiljö (FVM) syftar till att åstadkomma en vårdinformationsmiljö som stödjer en jämlik och kunskapsbaserad vård, personcentrerad vård och effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser. För Västra Götaland kommer det att vara Millennium som kommer att vara det främsta IT-systemet som kommer att användas. Införandet av Millennium är försenat och det är ett pågående arbete för att införa det så snart det går. Målet är att skapa en informationsmiljö uppbyggd kring ett enklare och säkrare informationsutbyte inom vården samt mellan vården och invånaren. En mer utbyggd och digitaliserad primärvård leder till ökad kontinuitet, tillgänglighet, trygghet och samordning för patienter och närstående och möjliggör samtidigt en ökning av de hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatserna. Alla vårdcentraler i Västra Götaland ska därför kunna erbjuda sina listade patienter en digital mottagning.

Det finns idag digitala vårdgivare som erbjuder olika tjänster till Västra Götalands invånare. Rätt använda kan dessa tjänster utgöra en viktig resurs för att öka invånarnas tillgänglighet till digitala vårdformer. Men detta måste ske på ett sådant sätt att principen om att prioritera patienter med störst vårdbehov inte urholkas eller att Västra Götalandsregionens kostnader ökar i alltför hög takt. För att nå en hållbar digital utveckling tillsammans med de digitala vårdgivarna behöver regionens samverkan med dem stärkas. Västra Götalandsregionen bör därför verka för att utforma en hållbar samverkansmodell samt kvalitet- och kravspecifikationer för digitala vårdgivare i såväl egen som privat regi.

Som en följd av pandemin har flera verksamheter inom Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvård introducerat digitala vårdformer och möjliggjort för digitala patientbesök vilket har stärkt tillgängligheten och skapat effektivare arbetssätt.

Skapandet av en modern distansrådgivningsfunktion syftar till att vara såväl första linjens sjukvård som att vara ett stöd i samordningen av vårdens olika insatser. Syftet är att ge invånarna förutsättningar att med hög tillgänglighet kommunicera med vården för bedömning av vårdbehov, rådgivning och vägledning till rätt vårdinstans när så behövs. En digital triageringsfunktion ska byggas upp inom ramen för en modern distansrådgivning. I takt med att möjligheterna att utnyttja digitaliseringen för provtagning och monitorering av sin egen hälsa ökar ska patienter erbjudas att göra detta i sin hemmiljö och i sitt dagliga liv.

Allt fler invånare vill och har förmåga att använda digitala vårdkontakter och tjänster. Men behoven och möjligheterna ser olika ut för olika individer. Därför måste det säkerställas att personer med mindre digital förmåga erbjuds likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård. De som inte kan nyttja digitala vårdkontakter måste erbjudas andra alternativ.

Införandet av digitala invånartjänster ska leda till minskade kostnader totalt sett. Tillkommande kostnader för digitala tjänster torde därför finansieras genom att behovet av andra vårdformer minskar. För att möjliggöra detta, samt underlätta ett snabbt och effektivt införande av tjänsterna i alla berörda verksamheter, ska Västra Götalandsregionen ta fram en plan av modellen ordnat införande för utveckling och implementering av digitala lösningar och artificiell intelligens (AI).

Jämlik hälso- och sjukvård

Oavsett var i Västra Götaland du bor, hur gammal du är, vem du är kär i eller hur du identifierar dig har du rätt till en god vård och ett bra bemötande. Den vård som bedrivs i Västra Götalandsregionen ska vara jämlik för alla invånare och ta hänsyn till samtliga diskrimineringsgrunder. Vården ska vara likvärdig och patientanpassad så att diagnostisering och behandlingar utförs på jämlika och jämställda villkor. De regionala programområdena ska som en del i sitt uppdrag aktivt arbeta för att skapa förutsättningar för en mer jämlik hälso- och sjukvård med särskilt fokus på de mest utsatta grupperna. Medicinskt omotiverade skillnader i vården mellan olika individer och grupper ska inte förekomma.

För att säkerställa en vård som är jämlik behöver informationen förbättras. En del i detta arbete är att tydliggöra vårdens åtagande gentemot patienten i samband med en beslutad behandling genom utvecklade vårdgarantier. Öppet redovisade region-gemensamma prioriteringar ska säkerställa att vården ges efter behov. Tandvården ska ha fortsatt fokus på de grupper som inte fullt ut fått ta del av en generell utveckling mot en bättre tandhälsa samt ökat fokus på barn och ungas tandhälsa.

Mångfald som skapar valfrihet

I Västra Götaland finns en mångfald av vårdgivare inom ramen för den offentligt finansierade vården. Detta bidrar till en stimulans av utveckling, ökad valfrihet och större patientinflytande. Det gör också att det finns flera arbetsgivare att välja mellan för vårdens medarbetare.

Införandet av Vårdval vårdcentral har varit framgångsrikt och antalet vårdcentraler har ökat, liksom tillgängligheten. Detsamma gäller inom Vårdval rehab som infördes 2014. Framgången för Vårdval vårdcentral ligger i en långsiktig kombination av den fria etableringsrätten och ett genomtänkt ersättningssystem som gynnar enheterna att prioritera vårdtunga grupper och områden med utsatt socioekonomi. Närhälsan ska vara en framstående vårdgivare inom

primärvården, inom såväl kvalitet, tillgänglighet, digitalisering som patientnöjdhet. Man ska också ha ett särskilt sista utposten-ansvar för att säkerställa en jämlik tillgång till primärvård i länets alla delar. Ägardirektivet för Närhälsan ska därför revideras med större fokus på kvalitet än kvantitet.

Väl utformade vårdval ökar den personliga valfriheten och ger en större mångfald bland vårdgivare, vilket i grunden är bra för såväl vårdens medarbetare som för den enskilde patienten. Arbetet med att stärka patienternas valfrihet ska fortsätta under planperioden, till exempel genom framtagande av en modell för att finna vårdområden som på ett objektivt sätt kan bedömas vara lämpliga för vårdval.

För att öka tillgängligheten och minska köerna ska mer vårdproduktion av fristående aktörer upphandlas. Denna ambition innebär dock inte att Västra Götalandsregionens sjukhus erhåller mindre resurser eller förväntas utföra mindre vård. Sjukhusen ska fortsatt spela en central roll för att arbeta bort de köer som finns till besök och behandling, köer som växt till följd av pandemin. Upphandling av vård från fristående aktörer kan avlasta Västra Götalandsregionens sjukhus och därmed möjliggöra för nödvändig återhämtning för vårdens medarbetare som pressats hårt det senaste åren.

Stärkt arbete med patientsäkerhet

Patientsäkerhet och kvalitet ska vara centralt i hälso- och sjukvårdens ledningssystem. Alla delar av verksamheten måste arbeta systematiskt och långsiktigt med mål, åtgärder och uppföljning, syftandes till att minska oönskad variation och för att säkra att bästa kunskap är tillgänglig och används i varje patientmöte. Arbetet ska präglas av ett förebyggande synsätt, faktabaserade beslut och samverkan. Varje skada orsakad av och inom sjukvården ska rapporteras och följas upp för att få ett lärande kring hur vårdskador uppstår och hur de kan undvikas. Sjukvården ska präglas av en säkerhetskultur där fel i handhavande förebyggs och förhindras. För att förebygga överkonsumtion och minska riskerna för läkemedelskomplikationer ska kontinuerliga läkemedelsgenomgångar ske för alla äldre. Äldre i eget boende ska erbjudas samma service.

Det är fortsatt viktigt att arbeta för att minska felaktig läkemedelsanvändning inom såväl primärvården som sjukhusvården. Särskilda insatser ska riktas till personer som har flera olika läkemedel. Läkemedelsdokumentation ska följa patienten genom vården.

Regionen ska vara drivande i att, tillsammans med akademi och näringsliv, sätta ljuset på forskning och utveckling kring säkerhetsfrågor i sjukvården. Västsverige har historiskt en stark position inom säkerhetsarbete. Det ska sjukvården i högre utsträckning dra nytta av.

Sjukresor för en jämlik och tillgänglig vård

Kostnaderna för sjukresor har de senaste åren ökat. Delvis beror detta på ändrade regelverk för resor under pandemin, men även på exempelvis förändrade utbudspunkter inom specialistvården. Kopplingen mellan vårdens strukturella planering och sjukresornas kostnader måste stärkas utifrån jämlik och tillgänglig hälso- och sjukvård.

En tryggad kompetensförsörjning på kort och lång sikt

Under de två år som präglats av en pågående Covid-19 pandemi, har verksamheterna och medarbetarna visat på en stor utvecklingskraft och förmåga till omställning avseende organisation, arbetssätt och samarbeten. Denna tillit och frihet är viktig att upprätthålla och utveckla för att ta tillvara medarbetarnas engagemang och idéer, förbättra arbetsmiljön och få medarbetare att vilja söka sig till, stanna kvar och utvecklas i Västra Götalandsregionen och således bidra till en stärkt robusthet.

Kompetensförsörjningen är fortsatt en högt prioriterad strategisk fråga med målsättningen att Västra Götalandsregionen ska vara en arbetsgivare som lätt kan behålla, utveckla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Bemanningsläget är på vissa håll bekymmersamt, bland annat avseende barnmorskor, sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och inom psykiatri. För ökad kontinuitet och stärkta möjligheter till kompetensförsörjning krävs en framåtsyftande medarbetarpolitik som tar fokus på såväl konkurrenskraftiga löner som goda arbetsvillkor. Även om satsningarna på höjt ob-tillägg (natt och helg exklusive storhelg) haft goda effekter på bemanningen så ligger en fortsatt utmaning i att behålla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens, framför allt inom sjukvården och de verksamheter som måste fungera 24 timmar om dygnet. Den beslutade satsningen på konkurrenskraftiga och jämställda löner förstärks under 2022 med en särskild lönesatsning inom dygnet-runt-vården som är nivåhöjande.

Under perioden fordras ett fortsatt arbete kring förändrade arbetssätt med ett tydligt fokus på bemanning- och kompetensplanering utifrån ett verksamhetsperspektiv. Viktigt är en ökad systemförståelse; att se över vilka yrkeskategorier och kompetenser som behövs liksom eventuella behov av nya, förändrade eller färre subspecialiseringar, ökad samverkan mellan befintliga och nya yrkeskategorier, uppgiftsväxling samt matchning både på verksamhets- och individnivå. Ett förstärkt fokus på att kompetensplanera teamet genom till exempel ett förstärkt arbete kring schemaläggning, kan bidra till ökad kontinuitet och trygghet, vilket troligtvis inverkar positivt på den upplevda arbetsmiljön. Västra Götalandsregionen ska centralt verka för att intensifiera arbetet med att sprida goda exempel på arbetstidsmodeller och hälsofrämjande schemaläggning som stödjer kontinuiteten i teamet.

Digitaliseringen av samhället och Västra Götalandsregionens verksamheter innebär ett behov av att medarbetarna tillförsäkras kompetensutveckling på området så att de digitala vårdtjänsterna kan nyttjas fullt ut både som stödsystem och utifrån utökad delaktighet samt tillgänglighet för patienter och vårdtagare, men digitaliseringen öppnar också upp för flexibla och effektiva möjligheter till möten och fortbildning för medarbetarna.

Goda möjligheter till kompetens-, karriär- och löneutveckling

Kontinuitet är ett viktigt ledord för trygghet och stabilitet på arbetsplatsen. Västra Götalandsregionen ska erbjuda attraktiva arbetsplatser med konkurrenskraftiga villkor och goda möjligheter till karriär- och kompetensutveckling så att medarbetare väljer att söka sig till, och stanna kvar i Västra Götalandsregionen.

Lönesättningen ska präglas av flexibilitet. I den lokala lönesättningen ska hänsyn tas till marknadssituation och kompetensbehov, inte minst utifrån ett verksamhets- och teamperspektiv. Lönestrukturen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet samt bidra till att arbetsgivaren når målen för verksamheten.

Att tillförsäkra en god löneutveckling under hela arbetslivet ska ha hög prioritet. Systematiken och systemförståelsen i arbetet med lönesättning, en ökad lönespridning samt jämställda löner ska intensifieras och tydliggöras. Löneutvecklingen ska öka mer för de prioriterade grupperna än för övriga. Lönesättningen måste samtidigt hållas inom tilldelad budgetram.

De beslutade satsningarna på betald vidareutbildning till specialistsjuksköterska ska fortsätta, liksom satsningarna på kompetensutvecklingsinsatser och introduktionsutbildningar. De förmåner, bland annat friskvårdsbidraget, som medarbetarna erbjuds ska fortsätta utvecklas och tydliggöras för ökad nyttjandegrad.

Riktade lönesatsningar för att främja bemanning och kontinuitet

Lönesättningen ska fokusera på att stärka kopplingen mellan karriärutveckling, kontinuitet och yrkesskicklighet samt löneutveckling, med särskilt fokus på de grupper som uppbär den kliniska verksamheten inom hälso- och sjukvården. Arbetet med att utveckla karriärutvecklingsmodellerna att omfatta fler yrkesgrupper ska fortsätta.

Den beslutade satsningen på att nå jämställda och konkurrenskraftiga löner utifrån en parts-gemensam handlingsplan förstärks under 2022 med en särskild lönesatsning, i form av ett ensidigt arbetsgivarutlägg riktat till sjuksköterskor, barnmorskor och biomedicinska analytiker i sjukhusens dygnet-runt-vård. Satsningen ska premiera kompetens och erfarenhet och kopplas till karriärutveckling.

För att öka robustheten i sjukvårdssystemet ska möjligheterna till kombinationstjänster vidareutvecklas och utökas, liksom snabb- och beredskapsutbildningar. Den treåriga satsningen på att förstärka bemanningen av IVA-vården vid extraordinära situationer, särskilda händelser och under sommaren genom att ge erfarna sjuksköterskor och undersköterskor från andra verksamheter särskild utbildning med inriktning på viss IVA-kunskap, fortsätter. Satsningen är kopplad till karriärutvecklingsmodellen för respektive yrkesgrupp, med utveckling av kompetens och ansvar.

Stimulerande och attraktiva anställningar

Västra Götalandsregionen ska utveckla och erbjuda moderna anställningar som fungerar och uppfattas som attraktiva för medarbetare i olika faser av livet. Att möjliggöra och arbeta fram modeller för kombinations- och/eller rotationstjänster där medarbetaren kan arbeta inom öppen- och slutenvård, rotera och byta mellan olika arbetsplatser internt och externt, kan ge goda synergier.

Medarbetarpooler, som erbjuder fasta anställningar, fungerar som alternativ till inhyrd personal och som en intern lösning för att avlasta medarbetare vid arbetstoppar eller sjukdom. Det är samtidigt en flexibel anställningsform för kunniga medarbetare som vill ha omväxling och utmaningar.

Kontinuitet och senior kompetens

Ett åldersmedvetet förhållningssätt i verksamheten med insatser för att locka äldre, erfarna medarbetare att arbeta kvar inom sjukvården med till exempel möjlighet till flexibla anställningar och handledar- och mentorsuppdrag, ska fortsätta och utvecklas. Verksamheterna ska ha friheten att på olika sätt till exempel uppmuntra seniora medarbetare att arbeta kvar eller göra tillfälliga insatser för att råda bot på bristkompetenser. Det arbete som påbörjats med insatser som att implementera åldersmedveten styrning och ledarskap samt konkret stöd i form av en senior verktygslåda till chefer och HR ska ha stort fokus i alla verksamheter.

Ett hållbart arbetsliv

Covid-19 pandemin har inneburit en hög arbetsbelastning för många medarbetare och försvårat uttag av semester och ledighet. Att säkerställa återhämtningen för medarbetarna ska ha hög prioritet samtidigt som uppskjutna planerade ingrepp behöver omhändertas. För att avlasta och ge medarbetarna tid för återhämtning måste alla aktörer tillåtas bidra i arbetet.

För att kompetens ska användas på bästa sätt, måste arbetet med förändrade arbetsätt, uppgiftsväxling och avlastning fortsätta. Det handlar till exempel om ett ökat samarbete över organisatoriska gränser där medarbetarna ses som en resurs mellan avdelningar och verksamheter. Arbetsmiljöåtgärder fortsätter. Direkta insatser kopplade till arbetsmiljö och personalvård bör ha hög prioritet bland annat genom Hälsan och Arbetslivet för enskilda individer, arbetsgrupper och arbetsplatser.

Fler arbetsuppgifter kan överföras till servicemedarbetare inom städ och måltider samt materialhantering. På regionövergripande nivå finns ett ansvar i att underlätta bemanningen genom att söka undanröja eventuella hinder samt skapa goda ramverk och villkor för verksamheter och medarbetare. Det handlar till exempel om ramverk för ersättningar för medarbetare som vill arbeta frivillig övertid, om förändrade regler avseende bisysslor och karens och ett synsätt där andra sjukvårdsgivare ses som goda komplement till Västra Götalandsregionens egen verksamhet.

Helgtjänstgöringen är en faktor som påverkar attraktiviteten för Västra Götalandsregionen som arbetsgivare och möjligheterna att bemanna dygnet-runt-verksamheterna. Även om OB-natt och OB-helg (exklusive storhelg) höjts så finns det, för att klara bemanningen, behov av en översyn kring ytterligare åtgärder och en dialog och samverkan med de fackliga organisationerna.

Tillitsstyrning genom ett stärkt och närvarande ledarskap

Västra Götalandsregionen ska arbeta systematiskt med chefsförsörjning, sträva efter att identifiera och rekrytera kompetenta chefer bland medarbetarna. Chefer ska erbjudas kontinuerlig ledarskapsutveckling samt stöd i lönesättningen. Särskilt fokus bör ligga på att stärka rollen som ledare, inte minst för första linjens chefer genom att bland annat tydliggöra befogenheter och ansvar.

Förbättrings- och utvecklingsarbetet är en ständigt pågående process i nära samverkan mellan chefer och medarbetare som ska utgå från verksamhetens behov. Helhetssyn och samverkan ska präglade verksamheten och genom tillitsstyrning kan handlingsutrymmet för medarbetarna öka.

Det är viktigt att tillvarata medarbetarnas idéer och initiativ som kan bidra till förbättrad arbetsmiljö, minskad administration bland annat genom en administrativ prövningsrätt, och högre produktivitet. För att möjliggöra lokalt förbättringsarbete på varje enskild arbetsplats ska dessa ges resurser för utvecklingsarbete och alla chefer utbildning i kvalitetsdriven verksamhetsutveckling.

Sjukskrivna medarbetare har rätt till att tidigt få stöd och rehabilitering. Kunskapen om förebyggande hälsofrämjande insatser och hur arbetsmiljön påverkar medarbetarnas hälsa måste öka. Det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljösjatsningen fortsätter med forskning och ökat stöd i verksamheten kring den organisatoriska arbetsmiljön.

Kraftsamling runt utbildningsuppdraget och framtidens medarbetare

En växande befolkning, stora pensionsavgångar och omställningen inom sjukvården, kommer innebära större och delvis förändrade kompetens- och rekryteringsbehov. Det är därför nödvändigt med ett strategiskt arbete med utbildning och kompetensutveckling utifrån nuvarande och framtida kompetensbehov med en kraftsamling kring utbildningsuppdraget för att locka dagens unga att bli framtidens medarbetare i Västra Götalandsregionen.

Att tillförsäkra tillräckligt med utbildningsplatser av hög kvalitet är prioriterat. Västra Götalandsregionens kapacitet att ta emot studerande för utbildning, praktik eller motsvarande, måste vara tillfyllest, nyttjas optimalt och av hög kvalitet. Under de kommande åren förändras läkarutbildningen successivt. För att klara kompetensförsörjningen av specialistläkare inom identifierade bristspecialiteter utifrån kompetensförsörjningsplanen, behövs en noggrann uppföljning och ett tydligare ansvar för styrning och prioritering, dimensionering och finansiering av AT, ST och BT.

Stort fokus måste läggas på att öka genomströmningen av studenter samtidigt som kvaliteten bibehålls. Efter pandemin finns ett uppdämt behov av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som måste mötas. Detta i kombination med att uppskjuten planerad vård måste omhändertas ställer krav på nya rutiner och arbetssätt för att nyttja alla tillgängliga resurser i form av handledning på bästa sätt, på samordning och samverkan i befintliga strukturer och utveckling av nya lärmiljöer, såsom till exempel simuleringscenter och utbildningsvårdcentraler. I detta arbete kan senior kompetens vara en viktig del men även deltidsanställningar för till exempel sjuksköterskestudenter under utbildningstiden som på så sätt lär sig jobbet på jobbet.

En dialog med såväl primärvården, sjukhusen, som kommunerna och privata vårdgivare, ska initieras för att finna möjliga samverkansmöjligheter gällande utbildning och auskultation. Digitaliseringens möjligheter ska nyttjas för ett effektivare resursutnyttjande till exempel avseende handledarskap och inom PLUS, med syftet att möta behovet av utbildningsplatser.

Finansiella mål

De finansiella målen bygger på att Västra Götalandsregionen ska ha en god resultatutveckling och finansiell kapacitet samt präglas av god ekonomisk riskhantering och kontroll. Målen är att:

- Kassalikviditeten ska överstiga 100 procent.
- Förvaltad pensionskapital ska på sikt täcka det totala pensionsåtagandet.
- Avskrivningskostnaderna som årlig andel av intäkter från skatt och generella statsbidrag ska inte överstiga 6 procent under en rullande tioårsperiod.
- Budgetavvikelsen ska understiga 1 procent.

Likviditeten är fortsatt hög i Västra Götalandsregionen och låg i slutet av december 2021 på 21 265 mnkr. Tillgångarna är placerade i enlighet med den av regionfullmäktige beslutade finanspolicyn och består av finansiella tillgångar bokförda till marknadsvärde samt likvida medel på bankkonton. Från och med 2019 redovisas de finansiella tillgångarna till marknadsvärde. Detta innebär att upp- och nedgångar på börsen får effekt på resultaträkningen.

Ekonomiska förutsättningar

Västra Götalandsregionen har en i grunden stark och stabil ekonomi och har under de senaste åren haft positiva resultat exklusive jämförelsestörande poster.

Västra Götalandsregionen har ett eget kapital som uppgår till 13 336 mnkr i bokslutet för 2021. Detta är en trygghet inför framtiden. Tidigare har regionfullmäktige gjort avsättningar för kommande pensionskostnader och för framtidens vårdinformationsmiljö.

2016–2021 har anslagen till hälso- och sjukvården ökat med närmare 1,9 mdkr årligen, motsvarande 4,46 procent. Det överstiger genomsnittlig årlig prisförändring enligt LPIK med ca 2 procent.

Eftersom Västra Götalandsregionen inte gör någon särskild årlig avsättning för pensionsmedel har den nya pensionsprognosen i april 2022 beräknats vara kraftigt resultatpåverkande. Årets pensionsavsättning ska därför ses i ett större sammanhang och längre tidsserie, och är en stor del av förklaringen till skillnaden mellan resultatnivåerna för planperioden.

Utmaningar

Det är avgörande för Västra Götalandsregionens ekonomi att kostnadsutvecklingen anpassas till intäkterna. Västra Götalandsregionens verksamheter måste fortsätta arbetet med effektivisering av kostnader, omställning av sjukvården och ständiga verksamhetsförbättringar för att dämpa och komma till rätta med nettokostnadsutvecklingen.

Särskilt fokus kommer även fortsättningsvis i uppföljningsarbetet riktas på kostnadskontroll och produktion. Utöver kontinuerlig rapportering i ägarutskott, regionstyrelse och delårsbokslut i regionfullmäktige kan, om behov uppstår, särskilt initiativ tas för ytterligare information och eventuella beslut i regionfullmäktige.

Västra Götalandsregionen står inför stora investeringar de kommande åren. För att säkerställa att större investeringar i fastigheter inte urholkar ekonomin måste både förvaltningar och koncernen ha en god ekonomi. Enligt gällande investeringsmodell är det regionstyrelsen som fastställer detaljerad investeringsplan och sedan beslutar om att godkänna genomförande. Det är därför viktigt att planerade investeringar i ett tidigt skede planeras så att de kan inrymmas i verksamheternas ekonomiska utrymme.

De kraftiga prisutvecklingarna som stigande inflation medfört under de första månaderna under 2022 får direkt genomslag på investeringssidan. Hur händelseutvecklingen ser ut framöver är synnerligen väsentligt att följa för att kunna avdöma hur denna utveckling ska mötas framöver.

Prognosen för pensionskostnader har förändrats vid två tillfällen under planeringen för detta budgetförslag. Kostnaderna har ökat med 1 800 mnkr i jämförelse med beslutad plan för budget 2023. För att hantera fortsatta eventuella osäkerheter och fluktuationer är det viktigt att det tas fram en plan för hur stora årliga förändringar av pensionskostnader ska hanteras framöver.

I denna budget hanteras pensionskostnaderna både centralt (1 000 mnkr) och av förvaltningarna (800 mnkr). Anledningen till detta är att kostnadseffekterna bedöms bli ihållande och därför bör omhändertas i samma instans som de aktiveras.

Prognoser för 2023 och framåt

Detta budgetförslag är baserat på Sveriges Kommuner och Regioners rapport om planeringsförutsättningar 2022–2025 som publicerades den 28 april. Prognosen visar på ett samhällsekonomiskt scenario där det antas en något högre BNP-tillväxt 2022–2023, samt något lägre BNP-tillväxt under åren 2024–2025. Jämfört med den prognos som presenterades i februari räknar SKR i april med avsevärt starkare skattunderlagstillväxt i början av perioden och lite svagare mot slutet.

Skattesats 11:48

Inför 2015 justerades skattesatsen för Västra Götalandsregionen till 11:48 öre per skatte-krona. Denna budget bygger på att skattesatsen ska vara oförändrad för 2023 och gälla även kommande år.

Statsbidrag

Generella och riktade statsbidrag ger, förutom regionskatten, intäkter till Västra Götalandsregionen. Statsbidrag för läkemedel är en stor post som beräknas ge 5 766 mnkr för 2023.

Det råder fortsatt oklarhet om det totala beloppet på de riktade statsbidragen inför kommande budgetår. De riktade statsbidragen är inte inlagda i budgetförslaget. Övriga riktade statsbidrag kommer att fördelas av regionstyrelsen när mer information finns från regeringen.

Löne- och prispförändringar

Sveriges Kommuner och Regioner beräknar i aprilrapporten ökningen av LPIK för 2023 (prisindex med kvalitetsjusterade löner) inklusive läkemedel till 4,3 procent.

Nämnder- och styrelseras regionbidrag för år 2023 och planåren 2024–2025 räknas generellt upp med uppräkningsfaktorn 2 procent per år för perioden, vilket motsvarar drygt 1 200 mnkr år 2023.

Den ökade engångskostnad om 1 000 mnkr som den nya pensionsprognosen indikerat hanteras centralt och fördelas ej ut i regionens verksamheter. Det innebär att verksamheterna inte behöver hantera dessa förväntade kostnadsökningar inom ordinarie uppräkningsfaktor. Däremot hanteras prognostiserad överskjutande del inom ordinarie uppräkningsfaktor.

Den långsiktiga bedömningen av LPIK innebär en normalisering till ca 2 procent av prognostiserade kostnadsökningar under år 2024 och 2025.

Effektiviseringskrav

Ett ständigt effektiviseringsarbete är nödvändigt. Effektivare arbete skapar utrymme för att möta ökade behov. Bättre IT-lösningar och bättre upphandling av varor och tjänster kommer exempelvis verksamheterna till del medan stora kostnader belastar den regiongemensamma budgeten. Något generellt effektiviseringskrav finns däremot inte inlagt i denna budget. Ständiga förbättringar i regionens egna verksamheter måste vara en naturlig del i planeringsarbetet, och något som måste bejakas på alla nivåer. Utförarstyrelserna bör löpande arbeta för att förbättra produktiviteten och ställa konkreta produktivetskrav på verksamheterna.

De förändringar som kommer att göras i den politiska organisationen kommer att innebära möjligheter till ett effektivare arbetssätt både på Koncernkontoret och hos utförarförvaltningarna. Ett rimligt första steg i effektiviseringen är en minskning av Koncernkontoret med 10 procent. VGR-IT och koncerninköp bör i det här läget vara undantagna även om dessa verksamheter också behöver utveckla sina arbetssätt och skapa möjliga effektiviseringar. 10 procent av personalkostnaderna, exklusive inköp och leveransorganisation inom VGR-IT, motsvarar ca 60 mnkr eller 60–70 nettoårsarbetare.

Resultat

Budgeten visar ett resultat på ca 616 mnkr för 2023. Övriga år i planperioden visar också plusresultat. Med anledning av de nya förutsättningar som pensionsprognosen medfört har de senaste årens resultat visat sig nödvändiga, eftersom Västra Götalandsregionen därigenom kan hantera denna obalans utan att äventyra regionens verksamheter. Det är viktigt att Västra Götalandsregionen framöver planerar för plusresultat för att kunna hantera snabba konjunktursvängningar och framtida utmaningar i regionens verksamhet.

Västra Götalandsregionen har enligt bokslut 2021 en resultatutjämningsreserv på 165 mnkr. Regionfullmäktige har reserverat 1 400 mnkr i det egna kapitalet för de särskilda kostnader som uppstår i samband med genomförandet av Framtidens vårdinformationsmiljö. Regionfullmäktige gjorde år 2005 en avsättning för kommande pensionsåtagande med 480 mnkr. I samband med årsredovisningen för 2017 beslutade regionfullmäktige att återställa det negativa resultatet genom att ianspråka 279 mnkr av de riktade medlen för pensionskostnader. För framtida behov kvarstår därmed 201 mnkr från 2005 års avsättning.

Moderförvaltningen

Till regionstyrelsens ansvarsområde hör även moderförvaltningen och koncernbanken. Regionstyrelsen äger därför rätt att disponera de medel som ligger inom moderförvaltningen och koncernbanken. Inom moderförvaltningen hanteras statsbidrag och skatteintäkter. Även Västra Götalandsregionens pensionsutbetalningar går via moderförvaltningen.

Investeringsramar mnkr

2023	2024	2025
6000	6000	5800

Likviditet och lånebehov

Västra Götalandsregionen ska ha god betalningsberedskap. Enligt årsredovisningen uppgår likviditeten per den 31 december 2021 till 21 265 mnkr.

Västra Götalandsregionen har rating AAA från Standard & Poor's vilket ger goda förutsättningar för bra lånevillkor. Regionfullmäktige har fastställt tydliga regler kring Västra Götalandsregionens finanspolicy och upptagande av lån.

Under hösten 2019 beslutade regionfullmäktige (§ 168) att Västra Götalandsregionen ska ha en låneram om 12 miljarder kronor och att regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra upplåning. Detta innebär att den totala utestående låneskulden för regionen kan uppgå till 12 miljarder kronor.

Enligt finanspolicyn har Västra Götalandsregionen ett ansvar att verka för god etik. Västra Götalandsregionen ska inte direktinvestera i bolag som upprepat eller medvetet bryter mot något av dessa kriterier. Investeringar ska inte heller göras i länder som är föremål för, av Sverige sanktionerad, handelsblockad av FN eller EU. Västra Götalandsregionen ska i största möjliga utsträckning undvika att investera i företag vars huvudverksamhet, mer än 50 procent av omsättning, är utvinning och försäljning av fossila bränslen liksom företag vars huvudverksamhet består av tjänster till sådana bolag.

Kommentarer till regionbidragen

Regionbidrag

Nämnder- och styrelser regionbidrag för år 2023 och planåren 2024–2025 räknas generellt upp med uppräkningsfaktorn 2 procent per år för perioden. Det innebär en uppräkning med totalt 1 233,8 mnkr för 2023. Utöver detta redovisas nedan riktade ramförändringar och sedan tidigare väsentliga inlagda ramhöjningar för berörda nämnder och styrelser.

Regionstyrelsen

För år 2022 har koncernkontoret bedömt det uppdämda vårdbehovets kostnad till 800 mnkr. I tilläggsbudget för 2022 beslutades om en sammanlagd tilldelning om 1 000 mnkr.

För 2023 ligger en motsvarande satsning om 200 mnkr kvar med samma ändamål.

Effekthemtagningen av den nya politiska organisationen beräknas preliminärt uppgå till 60 mnkr. Denna effektivisering finns upptagen under regionstyrelsen.

Personalutskottet

Västra Götalandsregionen har fördubblat ob-natt och höjt ob-helg (exklusive storhelg) med 50 procent, inom vårdnära yrken. Den ramhöjning för satsningarna på höjt ob-tillägg som tillförts personalutskottet kvarstår.

En särskild lönesatsning för att nå jämställda och konkurrenskraftiga löner beslutades i budget 2022. Där fick personalutskottet 235 mnkr år 2022 och 235 mnkr ytterligare år 2023 samt även år 2024. Dessa satsningar kvarstår.

För att förstärka bemanningen av IVA-sjukvården i ett treårigt projekt tillförs personalutskottet 30 mnkr år 2022 och med ytterligare 20 mnkr år 2023, vilket innebär att ramen för detta projekt är 50 mnkr per år 2023 och 2024. Även detta projekt fortlöper.

Vid regionfullmäktiges sammanträde i april 2022 beslutades om extra tilldelning av medel till personal inom dygnetruntvården. Denna kostnad, om 200 mnkr, finns med som ramhöjande satsning för att kunna fortsätta framöver.

Särskilda satsningar för att kunna hantera de nya ambitionerna kring bastjänstgöring (BT) och studierektorsenhet finns omhändertaget i underlaget, och är ramhöjande åtgärder. Det gäller även en extra ambitionshöjning avseende AT. Dessa tre satsningar finns upptagna i personalutskottets ram.

Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisionens regionbidrag. Förslaget är 26,9 mnkr för år 2023.

Regionutvecklingsnämnd

Regionutvecklingsnämnden erhåller ett regionbidrag om 1017,2 mnkr.

Miljönämnd

Nämndens ram föreslås bli 133,2 mnkr, där de faser av olika projekt som tidigare aviserats kvarstår. I den nya politiska organisationen kommer nämndens arbetsuppgifter att hanteras av den nya Miljö- och regionutvecklingsnämnden.

Miljönämnden tillfördes 15 mnkr år 2022 för att utveckla Västra Götalandsregionens cirkulära möbelflöden. År 2023 sänks bidraget till 13,5 mnkr och år 2024 till noll kronor eftersom projektet då ska vara självfinansierat.

Kollektivtrafiknämnden

Regionbidragen baseras på Västtrafiks långtidsprognos och innebär en ökning med 3,5 procent årligen under planperioden. Denna ökning exklusive intäktsbortfall överensstämmer med Trafikförsörjningsprogrammets intentioner om en återhämtning av resandet när pandemin har klingat av. Intäktsbortfall orsakat av pandemin kommer att hanteras av riktade statsbidrag samt omhändertas i bokslutet.

Regionbidraget till kollektivtrafiknämnden mnkr

2023	2024	2025
5935	6180	6665

Kulturnämnden

Kulturnämnden föreslås få ett justerat regionbidrag till 1 069,2 mnkr

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen får ett justerat regionbidrag till 12 273,1 mnkr. Tidigare aviserade satsningar kvarstår.

Under 2023 kommer Hälso- och sjukvårdsstyrelsens ansvar och uppgifter att övertas av nya nämnder i och med den nya politiska organisationen. Hur regionbidrag och medel hanteras i och med detta tydliggörs i kommande budgetbeslut.

Hälso- och sjukvårdsnämnderna

Hälso- och sjukvårdsnämnderna erhåller uppräkningsom 2 procent och erhåller i denna budget regionbidrag om 34 612,2 mnkr. Emellertid medför den nya politiska organisationen att dessa nämnders ansvar och uppgifter övertas av nya nämnder. Hur fördelningen av dessa medel kommer att ske tydliggörs i kommande budgetbeslut.

I och med att beställningsledet övertas av en aktör åsidosätts resursfördelningsmodellen som tidigare legat till grund för omfördelning mellan nämnderna baserat på befolkningsutvecklingen.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens ram fastställs till 462,6 mnkr för 2023.

Servicenämnden

Tidigare aviserade satsningar till servicenämnden kvarstår. Regionbidraget uppgår för 2023 till 71,3 mnkr. Servicenämndens ansvar och arbetsuppgifter förändras i och med den nya politiska organisationen. En tydligare fördelning med anledning av detta kommer att presenteras i kommande budget.

Moderförvaltningen

Regionbidraget till moderförvaltningen är 3 301,5 mnkr för år 2023. I regionbidraget ingår ökade pensionskostnader med ca 1000 mnkr jämfört med år 2022, främst beroende på nya avtal och ökad inflation.

Resultaträkning

Folktandvården

Avkastningskravet för år 2023 fastställs till 25 mnkr som återförs till moderförvaltningen.

Närhälsan

Avkastningskravet för år 2023 fastställs till 25 mnkr som återförs till moderförvaltningen.

Koncernbanken

Intäkten till koncernbanken budgeteras till 302 mnkr.

Sammanställning av regionbidrag

	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
	Regionbidrag	Regionbidrag	Regionbidrag	Regionbidrag
Hälso- och sjukvård	45 892,298	46 885,310	47 823,017	48 779,477
Hälso- och sjukvårdsstyrelsen	12 614,113	12 273,103	12 518,565	12 768,936
Hälso- och sjukvårdsnämnderna	33 278,185	34 612,208	35 304,452	36 010,541
Norra hälso- och sjukvårdsnämnden	5 615,822	5 811,044	5 927,264	6 045,810
Södra hälso- och sjukvårdsnämnden	4 449,203	4 599,962	4 691,962	4 785,801
Östra hälso- och sjukvårdsnämnden	5 461,628	5 608,216	5 720,380	5 834,788
Västra hälso- och sjukvårdsnämnden	6 912,631	7 237,067	7 381,808	7 529,444
Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd	10 838,900	11 355,919	11 583,038	11 814,698
Regionutveckling	7 926,932	8 154,968	8 445,867	8 976,185
Regionutvecklingsnämnden	1 000,370	1 017,152	1 037,495	1 058,245
Miljönämnden	132,463	133,612	137,784	140,540
Kulturnämnden	1 148,635	1 069,203	1 090,587	1 112,399
Kollektivtrafiknämnden	5 645,464	5 935,000	6 180,000	6 665,000
Folkhälsokommittén	0,001	0,001	0,001	0,001
Kommittén för mänskliga rättigheter	-0,000	-0,000	-0,000	-0,000
Serviceverksamheter	531,088	559,226	696,718	588,311
Fastighetsnämnden	452,069	462,627	598,187	487,810
Servicenämnden	54,205	71,289	72,715	74,169
Nämnd Hälsan & stressmedicin	24,814	25,310	25,816	26,332
Regiongemensamt	7 309,344	7 708,207	8 085,613	7 903,267
Regionfullmäktige	92,490	94,340	96,227	98,151
Regionstyrelsen	5 305,817	4 524,048	4 799,529	4 746,520
Regionstyrelsen	3 945,375	2 612,912	2 615,171	2 518,474
Personalutskottet	1 360,442	1 911,136	2 184,359	2 228,046
Revisorskollegiet	26,350	26,877	27,414	27,962
Patientnämnderna	26,769	27,304	27,850	28,407
Arktivnämnden	35,541	36,252	36,977	37,716
Koncernbanken	-302,080	-302,080	-302,080	-302,080
Moderförvaltningen	2 124,458	3 301,467	3 399,696	3 266,590
Summa	61 659,662	63 307,711	65 051,215	66 247,240

Resultaträkning

Resultaträkning (mnkr).....	2023	2024	2025
Verksamhetens intäkter, inkl riktade statsbidrag	14 847	15 144	15 447
varav riktade statsbidrag	3 740	3 815	3 891
Verksamhetens kostnader, exkl av- och nedskrivningar	-70 034	-75 249	-76 610
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 400	-3 800	-4 000
Verksamhetens nettokostnad.....	-61 987	-63 905	-65 163
Skatteintäkter	51 925	53 777	55 658
Kommunalekonomisk utjämning inkl generella statsbidrag.....	11 998	12 351	12 472
varav generella statsbidrag	5 766	5 881	5 999
Finansiella intäkter.....	64	64	64
Finansiella kostnader	-1 384	-1 212	-1 148
ÅRETS RESULTAT.....	616	1 076	1 883

Balansräkning

Balansräkning (mnkr).....	2023	2024	2025
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar.....	1 068	1 243	1 289
Byggnader och Mark	24 865	26 631	27 951
Maskiner och inventarier	12 503	13 340	13 981
Finansiella anläggningstillgångar.....	1 200	1 235	1 270
Summa anläggningstillgångar	39 636	42 449	44 491
Bidrag till infrastruktur	358	313	268
Omsättningstillgångar			
Förråd	550	550	550
Kortfristiga fordringar.....	7 486	7 486	7 486
Kortfristiga placeringar.....	19 615	21 119	22 921
Kassa och bank	500	500	500
Summa omsättningstillgångar	28 151	29 655	31 457
SUMMA TILLGÅNGAR.....	68 145	72 417	76 216
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat	616	1 076	1 883
Övrigt eget kapital	13 201	13 817	14 893
varav resultatutjämningsreserv.....	165	165	165
Summa eget kapital.....	13 817	14 893	16 776
Avsättningar			
Avsättning pensioner	28 551	31 333	33 527
Övriga avsättningar.....	3 996	3 996	3 996
Summa avsättningar	32 547	35 329	7 523
Skulder			
Långfristiga skulder.....	7 543	7 828	8 328
Kortfristiga skulder.....	14 238	14 367	13 589
Summa skulder	21 781	22 195	21 917
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER ...	68 145	72 417	76 216

Förslag till beslut

Regionfullmäktige föreslås besluta följande: (16 punkter)

1. Regionfullmäktige fastställer regionbidrag till styrelser, nämnder och verksamheter för 2023 i enlighet med föreliggande förslag till budget.
2. Regionfullmäktige fastställer inriktningen för åren 2024 och 2025 som underlag för den del av detaljbudgeterna, vårdöverenskommelserna, uppdrag mm som avser 2024 och 2025.
3. Regionfullmäktige fastställer skattesatsen för 2023 till 11:48 öre per skattekrona.
4. Regionfullmäktige fastställer i budgeten angivna prioriterade mål, fokusområden med uppdrag samt finansiella mål.
5. Regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om planeringsdirektiv till nämnder och styrelser för 2023 och 2024 samt inriktning för 2025 med den av regionfullmäktige fastställda budgeten och flerårsplan som grund.
6. Regionstyrelsen bemyndigas att utifrån investeringsram om 6 000 mnkr fastställa investeringsplan och fördela låneramar för 2023.
7. Regionstyren bemyndigas att disponera medel inom koncernbanken och moderförvaltningen i syfte att kunna fullfölja samordningsansvaret och uppgiften om övergripande ansvar för verksamheter i egen regi.
8. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa fastighetsindex.
9. Regionfullmäktige fastställer ett koncernbidrag från tandvårdsstyrelsen på 25 mnkr samt från styrelsen för Närhälsan på 25 mnkr.
10. Regionutvecklingsnämnden, kollektivtrafiknämnden, miljönämnden och kulturnämnden ska senast 30 september 2022 fatta beslut om uppdrag med mera till respektive verksamheter. Andra ekonomiska frågor som påverkar annan förvaltning ska vara hanterade senast 31 augusti.
11. Servicenämnden ska senast den 30 september 2022 teckna serviceöverenskommelser med berörda verksamheter.
12. Hälso- och sjukvårdsnämnderna och hälso- och sjukvårdsstyrelsen får i uppdrag att senast den 30 september 2022 hanterat eventuella utestående överenskommelser som inte omfattas av redan beslutade fleråriga överenskommelser. Andra ekonomiska frågor som påverkar annan förvaltning ska vara hanterade senast 31 augusti.
13. Detaljbudgetar 2023 och planer för 2024–2025 för samtliga utförarstyrelser samt servicenämnden, fastighetsnämnden och nämnden för hälsa- och stressmedicin ska vara beslutade senast 30 november. Övriga nämnder och styrelser undantas från kravet på att besluta om detaljbudget. Besluten fattas för deras del av de nyinrättade nämnderna senast den 15 februari 2023.
14. Regionfullmäktige ger hälso- och sjukvårdsnämnderna, hälso- och sjukvårdsstyrelsen, regionutvecklingsnämnden, miljönämnden, kulturnämnden samt kollektivtrafiknämnden i uppdrag att sammanställa samtliga överenskommelser, uppdrag och andra förpliktelser som är fattade för 2023 och överlämna dessa till de nya nämnderna när dessa inrättas.

15. Regionfullmäktige ger hälso- och sjukvårdsnämnderna, hälso- och sjukvårdsstyrelsen, regionutvecklingsnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, kollektivtrafiknämnden, servicenämnden samt fastighetsnämnden i uppdrag att upprätta preliminära bokslut för 2022 och överlämna dessa till regionstyrelsen senast 31 december 2022.
 16. Regionstyrelsen bemyndigas att inför konsolideringen av koncernens detaljbudget 2023 och planer för 2024 och 2025 granska nämnder och styrelser budgetar, ansvara för samordnande dialog och vid behov ge uppdrag till berörda styrelser och nämnder om förnyad prövning av sina detaljbudgetar.
 17. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa Västra Götalandsregionens detaljbudget för 2023 och planer för 2024 och 2025 och fatta beslut om tekniska justeringar av regionbidrag till nämnder och styrelser under förutsättning att ärendena inte är av principiell art.
 18. Regionstyrelsen bemyndigas att vid behov fastställa andra tidpunkter för uppdrag och detaljbudget.
 19. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att vid behov produktionsstyra de delar av Västra Götalandsregionens verksamhet som berörs av tillgänglighetsåtgärder för att uppnå målet om att uppfylla vårdgarantin.
 20. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att vid behov omdisponera volymer och avsatta tillgänglighetsmedelmellan berörda styrelser och nämnder i syfte att uppfylla vårdgarantin.
 21. Regionfullmäktige bemyndigar regionstyrelsen att besluta om ändringar i ersättningsregler och i övrigt förändra och förenkla regelverk med mera för att underlätta genomförandet och genomslaget för tillgänglighetsarbetet.
 22. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att fortsatt organisera arbetet för att uppnå vårdgaranti med samma kraft som Regional Särskild Sjukvårdsledning kunnat agera under pandemin.
 23. Regionfullmäktige beslutar att avskilja 500 mnkr av Västra Götalandsregionens likviditetsförvaltning till pensionsmedelsportföljen.
 24. Regionfullmäktige fastställer i övrigt i budgeten angivna mål och fokusområden samt inriktningar för 2023 samt plan för 2024–2025.
-

Kontakt

www.mynewsdesk.com/se/gronbla-samverkan-vgr



Presskontakt



Torbjörn Colling

Politisk sekreterare (M) Kommunikationsansvarig
torbjorn.colling@vgregion.se



Max Törnqvist

Biträdande kommunikationsansvarig (C) Pressansvarig
max.tornqvist@vgregion.se



David Andreas

Politisk sekreterare (MP) Pressansvarig
david.andreas@vgregion.se



Pär Gustafsson

Politisk sekreterare (L) Pressansvarig
par.gustafsson@vgregion.se



Thomas Palmgren

Politisk sekreterare (KD) Pressansvarig
thomas.palmgren@vgregion.se
0762-13 39 21



**GrönBlå
Samverkan**
Västra Götalandsregionen

